

ΠΡΑΞΗ:

**«ΘΑΛΗΣ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-
Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και
διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας»**

Κωδικός MIS 380421

ΥΠΟΕΡΓΟ:

**«Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής
και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας»
και α/α «01»**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

**«Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ.) 2007-2013
Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων**

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 11:

**«Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της
καινοτομίας στις 3 Περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ:

«ΘΑΛΗΣ»

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και από εθνικούς πόρους, μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Παραδοτέο

Παραδοτέο Π3.4.1.: «Κείμενο εργασίας αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων της έρευνας».

Υποδράση 3.4: Επεξεργασία των δεικτών και εξαγωγή συμπερασμάτων

Δράση 3: Χωρική οργάνωση και Ανθρώπινο κεφάλαιο

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) – Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Για την εκπόνηση του παραδοτέου απασχολήθηκαν τα κάτωθι μέλη της ομάδας έργου :

ΜΕΛΗ ΚΥΡΙΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ (Κ.Ε.Ο.)

Ελένη Ανδρικοπούλου

Γρηγόρης Καυκαλάς

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ (Ο.Ε.Σ.)

Γεωργία Γεμεντζή

Ελισάβετ Θωίδου

Χριστίνα Κακδέρη

Κωνσταντινίδου Δήμητρα

Θεσσαλονίκη, 30/11/2015

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση(Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) – Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ερευνητικό Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ

Το ανθρώπινο δυναμικό ως βασική συνιστώσα της αναπτυξιακής δυναμικής και διαφοροποίησης των περιοχών: Η περίπτωση της Ελλάδας.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ελένη Ανδρικοπούλου

Γεωργία Γεμεντζή

Ελισάβετ Θωίδου

Χριστίνα Κακδέρη

Γρηγόρης Καυκαλάς

Δήμητρα Κωνσταντινίδου

Δ3. Χωρική οργάνωση και ανθρώπινο κεφάλαιο

Παραδοτέο: Π3.4.1: Κείμενο εργασίας αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων της έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) – Ερευνητικό Χρηματοδοτούμενο Έργο: ΘΑΛΗΣ. Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΩΝ	7
2.1 Συνιστώσα Αγοράς Εργασίας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων	7
2.2 Συνιστώσα Καινοτομίας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων	13
2.3 Συνιστώσα Ανθεκτικότητας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων	17
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	24
3.1 Περιγραφή της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των Λειτουργικών Αστικών Περιοχών (ΛΑΠ)	24
3.1.1 Προσδιορισμός του Αστικού Πυρήνα	24
3.1.2 Προσδιορισμός της Ευρύτερης Αστικής Ζώνης	25
3.2 Χαρακτηρισμός των αστικών περιοχών στο σύνολο της Ελλάδας.	26
3.3 Χαρακτηρισμός των περιοχών στο σύνολο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	26
3.3 Φυσιογνωμία Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	27
3.3.1 Χωροταξική ένταξη της Περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο	27
3.3.2 Φυσικογεωγραφικά χαρακτηριστικά	28
3.3.3 Διοικητική οργάνωση	28
3.3.4 Οικιστικό δίκτυο	29
3.3.5 Πληθυσμιακή εξέλιξη και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά	29
3.3.6 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον	31
3.3.7 Μεταφορικές Υποδομές	32
3.3.8 Βιβλιογραφία	32
4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	34
4.1 Συνεργασία με ομάδα Παντείου	34
4.2 Συνεργασία με ομάδα Χαροκοπέιου	34

4.3 Συνεργασία με ομάδα ΠΑΜΑΚ για τα ερωτηματολόγια	34
4.2.1 Συνεισφορά στη Δειγματοληψία	34
4.2.2 Συνεισφορά στα Ερωτηματολόγια.....	35
4.4 Συντονισμός με όλες τις ομάδες.....	35
5. ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	35
5.1 Συμμετοχή σε συνέδρια.....	35
5.2 Εσωτερική Ημερίδα Προγράμματος.....	37
5.3 Προετοιμασία δημοσιεύσεων.....	37
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....	39
Πίνακας 1: Αστικές περιοχές της Ελλάδας.....	39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....	45
Πίνακας 2: Περιοχές (αστικές-αγροτικές) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	45
Πίνακας 3: Περιοχές (ορεινές-παράκτιες) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	48

1. Εισαγωγή

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί την Ενδιάμεση Έκθεση προόδου του ΠΕ3.4 «Επεξεργασία των δεικτών και εξαγωγή συμπερασμάτων» που αναφέρεται στην:

«Διερεύνηση της κατανομής των δεικτών και της διαφοροποίησής τους ανάλογα με τους διάφορους τύπους περιοχών. Η εργασία θα συνδυάζει τύπους περιοχών (περιοχές με ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά) με τα χαρακτηριστικά (δείκτες) του ανθρώπινου δυναμικού τους» και περιλαμβάνει την

«Επικοινωνία με τις άλλες ομάδες εργασίας και ανταλλαγή πληροφοριών. Συνδυασμός με την ομάδα της ΥΔ 2 και διερεύνηση του κατά πόσο μπορούν να ερμηνευτούν πτυχές των φαινομένων που εξετάζει με βάση τις χωρικές διαφοροποιήσεις. Συνδυασμός με τις ομάδες των ΥΔ 4-6 που αφορούν στην επιτόπια έρευνα και τροφοδότησή τους με πληροφορίες, ώστε να ενταχθούν τα συμπεράσματά τους σε ένα πλαίσιο που θα τους προσδιορίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών τις οποίες αφορά η επιτόπια έρευνα που διενεργούν».

Η Ενδιάμεση Έκθεση περιλαμβάνει τα παρακάτω κεφάλαια που περιγράφουν τα βήματα που έγιναν κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας του ΠΕ3.4 και μέχρι τον Μάιο του 2014.

Στο δεύτερο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα τεχνικά δελτία και οι πίνακες πηγών για τα δεδομένα τα οποία χρειάζονται για τον υπολογισμό των δεικτών για τις τρεις συνιστώσες της χωρικής ανάπτυξης: (1) αγορά εργασίας, (2) καινοτομία (3) ανθεκτικότητα. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία για τον προσδιορισμό των Λειτουργικών Αστικών Περιοχών, επεξηγείται ο χαρακτηρισμός των αστικών περιοχών για το σύνολο χώρας και προσδιορίζονται οι επιμέρους κατηγορίες περιοχών για την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Επίσης παρουσιάζονται βασικά στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη συνεργασία – συντονισμό με τις υπόλοιπες ερευνητικές ομάδες του ερευνητικού προγράμματος (Πάντειο Πανεπιστήμιο, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας - ΠΑΜΑΚ). Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία και περιλήψεις των ενεργειών δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως συμμετοχές σε συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν ή που προγραμματίζονται μετά από υποβολή και αποδοχή των αντίστοιχων περιλήψεων, συμμετοχή στην εσωτερική ημερίδα του προγράμματος και δημοσίευση η οποία προετοιμάζεται για υποβολή σε επιστημονικό περιοδικό. Τέλος, στο Παράρτημα, παρουσιάζονται οι αναλυτικοί πίνακες του κεφαλαίου 3 σχετικά με τις κατηγορίες περιοχών στο σύνολο χώρας και στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

2. Επεξεργασία δεικτών

2.1 Συνιστώσα Αγοράς Εργασίας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί καταγραφή των αναγκών υπολογισμού των δεικτών ανθρώπινου δυναμικού ως προς τη συνιστώσα της αγοράς εργασίας. Η εφαρμογή των δεικτών θα βασιστεί σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες εισροών: (α) βάσεις δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος, (β) συμπληρωματικά δημοσιοποιημένα στοιχεία, (γ) δεδομένα της εμπειρικής έρευνας. Οι σχετικοί πίνακες που συνοδεύουν τους δείκτες είναι συμπληρωμένοι ενδεικτικά και θα οριστικοποιούνται σταδιακά ανάλογα με την πορεία υλοποίησης της εμπειρικής εφαρμογής του υπολογισμού των δεικτών στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Η συνιστώσα της αγοράς εργασίας περιλαμβάνει τους παρακάτω 5 δείκτες:

1. Συμμετοχή του μη ενεργού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό
2. Επίπεδο ανεργίας (ποσοστό συμμετοχής των ανέργων στο εργατικό δυναμικό)
3. Μακροχρόνια ανεργία (ποσοστό συμμετοχής των μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων)
4. ΑΕΠ κατά κεφαλή (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης – ΜΑΔ)
5. Διαθέσιμο εισόδημα κατά κεφαλή

Για κάθε δείκτη επισυνάπτονται το τεχνικό δελτίο και ένας πίνακας δεδομένων όπου καταγράφονται με τα διαφορετικά γεωγραφικά επίπεδα αναφοράς, η επιθυμητή βάση χρονολογικής αναφοράς καθώς και οι πιθανές πηγές των δεδομένων.

Με Χ μέσα στον πίνακα σημειώνονται τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό των απλών και σύνθετων δεικτών σύμφωνα με τη μεθοδολογία που υιοθετήθηκε.

Ειδικότερα σημειώνονται τα εξής για τις 3 τελευταίες στήλες του πίνακα δεδομένων:

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ: Ειδικές κατηγορίες στοιχείων μπορεί να προκύπτουν είτε από άλλους διεθνείς ή εθνικούς φορείς είτε από πρόσβαση σε δεδομένα ειδικής φύσης όπως οι φορολογικές δηλώσεις, οι τραπεζικές καταθέσεις, οι επιδόσεις των εκπαιδευομένων, οι έρευνες εργατικού δυναμικού, εκτιμήσεις και προσομοιώσεις, κλπ.

ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ των στοιχείων προκειμένου να υπολογιστούν τιμές των δεικτών σε γεωγραφικά επίπεδα και χρονικές περιόδους που δεν υπάρχουν άμεσα δεδομένα (πχ. προβολές, αναγωγές, αναλογίες, κλπ.).

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ: Αυτά τα στοιχεία δεν είναι ανάγκη να είναι συμβατά με τα λοιπά αλλά οπωσδήποτε θα πρέπει να λειτουργούν τουλάχιστον συμπληρωματικά με την έννοια ότι θα φωτίζουν διαφορετικές πτυχές των δεικτών και των συναφών φαινομένων.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η κατανόηση του βαθμού συμβατότητας των διαφορετικών πηγών, χρονικών περιόδων και γεωγραφικών επιπέδων για όσα δεδομένα ενσωματωθούν μέσα στη Βάση που ετοιμάζει η ομάδα του Παντείου.

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	
Κατηγορία	Α. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Ο μη-ενεργός πληθυσμός περιλαμβάνει τα άτομα που δεν είναι ούτε εργαζόμενοι ούτε άνεργοι. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός (εργατικό δυναμικό) περιλαμβάνει τους εργαζομένους και τους ανέργους. Η ΕΕΔ της ΕΕ ορίζει ως εργαζομένους τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία, κατά τη διάρκεια της εβδομάδας αναφοράς, εκτέλεσαν κάποια εργασία, έστω και για μόνο μία ώρα εβδομαδιαίως, έναντι αμοιβής, κέρδους ή οικογενειακού οφέλους. Το εργατικό δυναμικό περιλαμβάνει επίσης τα άτομα που δεν εργάζονταν, αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός των ατόμων που δεν καταγράφονται στο εργατικό δυναμικό	Τα ποσοστά συμμετοχής επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών διαφορετικών μεγεθών και αναφέρονται στον συνολικό πληθυσμό
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ.	
Στόχοι – Υποθέσεις	Ο οικονομικά μη-ενεργός πληθυσμός σχετίζεται με το επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Γενικά θεωρείται επιθυμητό να ελαχιστοποιηθεί το ποσοστό του μη-ενεργού πληθυσμού για λόγους τόσο ευημερίας όσο και ισότητας.	

ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Το επίπεδο ανεργίας αναφέρεται στο ποσοστό συμμετοχής των ανέργων στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού. Άνεργα θεωρούνται τα άτομα στην ηλικιακή κατηγορία 15-74 ετών, που δεν εργάστηκαν κατά την εβδομάδα αναφοράς και είναι διαθέσιμα και επιθυμούν να εργαστούν, ή αναζητούν εργασία τις τελευταίες 4 εβδομάδες ή έχουν βρει εργασία που αναμένεται να αρχίσει εντός των επόμενων τριών μηνών.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Η ανεργία μετράται με τον αριθμό των ατόμων που εντάσσονται στο εργατικό δυναμικό και δεν είναι εργαζόμενα	Τα ποσοστά ανεργίας επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών διαφορετικών μεγεθών και αναφέρονται στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, ο οποίος γενικά θεωρείται ότι είναι τα άτομα ηλικίας μεταξύ 15 και 64 ετών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Άλλες πηγές, Ίδια Επεξεργασία, Εμπειρική Έρευνα	
Στόχοι – Υποθέσεις	Το επίπεδο ανεργίας αντανάκλα την έλλειψη αντιστοιχίας ανάμεσα στην προσφορά εργασίας από το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό και τη ζήτηση εργασίας από την πλευρά του τοπικού παραγωγικού συστήματος. Η έλλειψη αντιστοιχίας μπορεί να οφείλεται σε αντικειμενικές αποκλίσεις των χαρακτηριστικών της ζήτησης και προσφοράς εργασίας ή σε άλλα χαρακτηριστικά όπως είναι η ανεπάρκεια πληροφόρησης ή μέσωσιν μετακίνησης μεταξύ τόπων κατοικίας και τόπων εργασίας.	

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	
Κατηγορία	Α. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Η μακροχρόνια ανεργία ορίζεται με βάση τον αριθμό των ατόμων εργατικού δυναμικού ή των ανέργων. Εδώ υιοθετείται ο δείκτης με βάση αναφοράς τον αριθμό των ανέργων.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Η μακροχρόνια ανεργία μπορεί να μετράται με τον αριθμό των ατόμων με διάρκεια ανεργίας	Τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών διαφορετικών μεγεθών και αναφέρονται στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, ο οποίος γενικά θεωρείται ότι είναι τα άτομα ηλικίας μεταξύ 15 και 64 ετών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Το επίπεδο μακροχρόνιας ανεργίας αντανάκλα την αδυναμία της τοπικής αγοράς εργασίας και του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού να προσαρμοστεί ώστε να περιοριστεί η περισσότερο ευάλωτη κατηγορία ανέργων. Η ελαχιστοποίηση του δείκτη μακροχρόνιας ανεργίας είναι επιθυμητή και σηματοδοτεί μεγαλύτερη ευελιξία και προσαρμοστικότητα της αγοράς εργασίας.	

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ (ΜΑΔ)	
Κατηγορία	Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	
Ορισμός	Το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) είναι το σύνολο της αξίας των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην διάρκεια μιας χρονικής περιόδου (έτος) στα όρια μιας χωρικής στατιστικής μονάδας (νομός, περιφέρεια) διαιρεμένο με το σύνολο του πληθυσμού που κατοικεί στην χωρική αυτή μονάδα την ίδια χρονική περίοδο (ΠΗΓΗ).	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	ECU, ΕΥΡΩ και PPS (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης – ΜΑΔ) κατά κεφαλή	Κατά κεφαλή ΑΕΠ ΕΕ=100 Κατά κεφαλή ΑΕΠ χώρα= 100 Κατά κεφαλή ΑΕΠ επιλεγμένων περιοχών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Η σημασία του κατά κεφαλή ΑΕΠ με τη διορθωτική προσαρμογή των Μονάδων Αγοραστικής Δύναμης θεωρείται ότι εκφράζει δυνητικά το επίπεδο ανάπτυξης μιας περιοχής. Το γεγονός ότι το ύψος του ΑΕΠ δεν αποδίδει το τρόπο κατανομής των παραγόμενων εισοδημάτων δεν επιτρέπει την άμεση συσχέτιση του με τα επίπεδα πραγματικής ευημερίας.	

ΑΕΠ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ (ΜΑΔ)	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ (ΜΑΔ)	
Κατηγορία	Γ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ	
Ορισμός	Το διαθέσιμο εισόδημα προκύπτει από τα πρωτογενή εισοδήματα με την προσθήκη όλων των κοινωνικών παροχών και νομισματικών μεταβιβάσεων (από την κρατική αναδιανομή) και την αφαίρεση των φόρων εισοδήματος και περιουσίας καθώς και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και παρόμοιες μεταφορές — ως εκ τούτου, αντικατοπτρίζει το διαθέσιμο εισόδημα που μπορούν οι άνθρωποι ξοδέψουν ή αποταμιεύσουν.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	ECU, ΕΥΡΩ και PPS (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης – ΜΑΔ) κατά κεφαλή	Κατά κεφαλή ΕΕ=100 Κατά κεφαλή χώρα= 100 Κατά κεφαλή επιλεγμένων περιοχών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Γενικά οι δείκτες θεσμικών ρυθμίσεων μπορούν να ερμηνευτούν πολλαπλά και χρειάζεται μεγαλύτερη προσοχή στη διατύπωση των υποθέσεων εργασίας ως προς τη σημασία τους. Για παράδειγμα ψηλότερες δαπάνες κοινωνικής προστασίας ή διαφοροποίηση του φορολογικού συστήματος έχουν άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα και για παρόμοια επίπεδα διαθέσιμου εισοδήματος μπορεί να σημαίνουν κατά περίπτωση περισσότερο αδύναμη ή περισσότερο ισχυρή οικονομία απέναντι στην αντιμετώπιση της κρίση ή σε σχέση με τις αναπτυξιακές προοπτικές μιας περιοχής.	

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΜΑΔ)	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

2.2 Συνιστώσα Καινοτομίας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων

Για τον υπολογισμό των δεικτών ανθρώπινου δυναμικού ως προς τη συνιστώσα της καινοτομίας τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν βασίζονται, όπως και για την αγορά εργασίας (βλ. παραπάνω κεφ. 2.1), στις εξής τρεις κατηγορίες εισροών: (α) βάσεις δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος, (β) συμπληρωματικά δημοσιοποιημένα στοιχεία, (γ) δεδομένα της εμπειρικής έρευνας.

Οι δείκτες ως προς τη συνιστώσα της ανθεκτικότητας είναι οι εξής:

1. Πληθυσμός με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
2. Νέοι εργοδότες
3. Καινοτόμες επιχειρήσεις
4. Απασχόληση πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Κάθε δείκτης συνοδεύεται από το τεχνικό δελτίο και πίνακα ο οποίος δίνει μια εικόνα της διαθεσιμότητας των στοιχείων αλλά και των πηγών για την αναζήτηση δεδομένων για τον συγκεκριμένο δείκτη. Με Χ σημειώνονται τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό του δείκτη (όπως και για τους δείκτες ως προς τη συνιστώσα της αγοράς εργασίας, βλ. αναλυτικά παραπάνω, κεφ. 2.1).

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕ ΠΤΥΧΙΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	
Κατηγορία	Α. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ/ ΕΙΣΡΟΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	
Ορισμός	Το επίπεδο εκπαίδευσης ορίζεται από τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (ISCED) και για την Ελλάδα περιλαμβάνει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση). Στην Ελλάδα, ως κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούνται α) οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου, β) οι κάτοχοι μάστερ, γ) οι πτυχιούχοι Ανώτατων Σχολών και δ) οι πτυχιούχοι ΤΕΙ, ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ, Ανώτερης Σχολής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός ατόμων ηλικίας 25-64 ετών	Τα ποσοστά αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών διαφορετικών μεγεθών και αναφέρονται ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ.	
Στόχοι – Υποθέσεις	Αποτελεί ένα γενικό δείκτη για την προσφορά ικανοτήτων σε μια περιοχή. Όταν περιορίζεται σε μικρότερη ηλικιακή ομάδα (πχ. 30-34) αντανάκλα το πρόσφατο επίπεδο επιτυχίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τις αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική. Συγκρινόμενο με το ποσοστό απασχολούμενων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται αντιληπτή η ισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς ανθρώπινου δυναμικού σε μια περιοχή	

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕ ΠΤΥΧΙΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)		X			
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)		X		X	
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΝΕΟΙ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	
Κατηγορία	Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
Ορισμός	Εργοδότης είναι το άτομο που έχει δική του επιχείρηση (με έναν ή λίγους συνεταίρους) και απασχολεί σε αυτήν, σε συνεχή βάση, ένα ή περισσότερα άτομα με μισθό, ημερομίσθιο κλπ. Νέοι εργοδότες ορίζονται ως οι εργοδότες ηλικίας έως 44 ετών. Ορίζεται από τους πίνακες του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού που περιλαμβάνουν στοιχεία για τη θέση στο επάγγελμα.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός ατόμων ανά ηλικία και φύλο	Τα ποσοστά νέων εργοδοτών επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών και αναφέρονται στον απασχολούμενο πληθυσμό ηλικίας έως 44 ετών.
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Εμπειρική Έρευνα	
Στόχοι – Υποθέσεις	Ο αριθμός των νέων εργοδοτών ως προς το σύνολο του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού αποτελεί δείκτη νέας επιχειρηματικότητας για μια περιοχή και αντανάκλα τη δυναμική της αγοράς εργασίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι εξαιτίας της σχεδόν υποχρεωτικής δήλωσης ως 'αυτοαπασχολούμενοι' όλων των μηχανικών, οικονομολόγων κλπ η μέτρηση των εργοδοτών αποτελεί πιο ασφαλή δείκτη σε σχέση με τους αυτοαπασχολούμενους για τη μέτρηση της επιχειρηματικότητας σε μια περιοχή. Ο δείκτης νέων εργοδοτών θα μπορούσε να οριστεί και ως ποσοστό των απασχολούμενων.	

ΝΕΟΙ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)		X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)				X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
Κατηγορία	Γ. ΕΚΡΟΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	
Ορισμός	Επιχειρήσεις που την τελευταία τριετία είτε έχουν εισάγει ένα νέο για την αγορά προϊόν/υπηρεσία (new to the market product) είτε έχουν αναπτύξει ένα νέο για την επιχείρηση προϊόν (new to the firm product). Ένα προϊόν/υπηρεσία θεωρείται νέο στην αγορά εφόσον δεν υπάρχει κάποιο άλλο προϊόν με την ίδια λειτουργικότητα ή όταν η τεχνολογία που χρησιμοποιεί το προϊόν διαφέρει θεμελιωδώς απ' αυτή που χρησιμοποιούν υφιστάμενα προϊόντα. Ένα προϊόν θεωρείται νέο στην επιχείρηση όταν η επιχείρηση δεν παρήγαγε το προϊόν αυτό με την ίδια λειτουργικότητα ή η τεχνολογία παραγωγής του διαφέρει θεμελιωδώς από τα προϊόντα που παρήγαγε μέχρι τώρα. Και οι δύο περιπτώσεις μπορεί να αναφέρονται και σε μέθοδο παραγωγής μόνο εφόσον η μέθοδος συνεισφέρει στην παραγωγή του προϊόντος.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός επιχειρήσεων	Τα ποσοστά καινοτόμων επιχειρήσεων επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών και αναφέρονται ως ποσοστό του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων μιας περιοχής.
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT (CIS), Εμπειρική Έρευνα	
Στόχοι – Υποθέσεις	Ο αριθμός των καινοτόμων επιχειρήσεων ως προς το σύνολο των επιχειρήσεων αποτελεί τον βασικότερο δείκτη για την καινοτομία στην παραγωγική διαδικασία.	

ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X		X		
Χώρες ΕΕ	X		X		
Ελλάδα	X		X		
Περιφέρειες (NUTS 2)					
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας					X
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)					X
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)					X
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)					X
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)					X

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	
Κατηγορία	Γ. ΕΚΡΟΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	
Ορισμός	Ορίζεται ως το ποσοστό των απασχολουμένων ηλικίας 25-64 ετών με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το σύνολο των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 ετών. Το επίπεδο εκπαίδευσης ορίζεται από τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (ISCED) και για την Ελλάδα περιλαμβάνει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση). Στην Ελλάδα, ως κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούνται α) οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου, β) οι κάτοχοι μάστερ, γ) οι πτυχιούχοι Ανώτατων Σχολών και δ) οι πτυχιούχοι ΤΕΙ, ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ, Ανώτερης Σχολής και Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός ατόμων ηλικίας 25-64 ετών	Τα ποσοστά συμμετοχής επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών διαφορετικών μεγεθών και αναφέρονται ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2 και NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Εμπειρική Έρευνα	
Στόχοι – Υποθέσεις	Αποτελεί δείκτη απορρόφησης των ικανοτήτων μιας περιοχής. Συγκρινόμενο με το ποσοστό απασχολουμένων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται αντιληπτή η ισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς ανθρώπινου δυναμικού σε μια περιοχή	

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	X	X			
Περιφερειακές ενότητες (NUTS 3)				X	
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ)				X	
Τυπολογία περιοχών (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X
Επιλεγμένες περιοχές (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	X

2.3 Συνιστώσα Ανθεκτικότητας: Τεχνικά Δελτία Δεικτών και Πίνακες Πηγών Δεδομένων

Για τον υπολογισμό των δεικτών ανθρώπινου δυναμικού ως προς τη συνιστώσα της ανθεκτικότητας, τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν βασίζονται, όπως και για την αγορά εργασίας (βλ. παραπάνω κεφ. 2.1), στις εξής τρεις κατηγορίες εισροών: (α) βάσεις δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος, (β) συμπληρωματικά δημοσιοποιημένα στοιχεία, (γ) δεδομένα της εμπειρικής έρευνας.

Οι δείκτες ως προς τη συνιστώσα της ανθεκτικότητας είναι οι εξής:

1. Συμμετοχή του πληθυσμού ηλικίας 25-64 στην εκπαίδευση και κατάρτιση
2. Πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού
Εναλλακτικά (ως προσέγγιση) του δείκτη (2) μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι δείκτες:
 - Δείκτης ιδιοκατοίκησης
 - Προσδόκιμο επιβίωσης
3. Δείκτης ειδίκευσης / διαφοροποίησης με βάση την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (ή, εναλλακτικά, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού)
4. ΑΕΠ κατά κεφαλή (Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης – ΜΑΔ) (αναλυτικά για τον δείκτη βλ. παραπάνω, 2.1)
5. Διαθέσιμο εισόδημα κατά κεφαλή (αναλυτικά για τον δείκτη βλ. παραπάνω, κεφ. 2.1)

Κάθε δείκτης συνοδεύεται από το τεχνικό δελτίο και πίνακα ο οποίος δίνει μια εικόνα της διαθεσιμότητας των στοιχείων αλλά και των πηγών για την αναζήτηση δεδομένων για τον συγκεκριμένο δείκτη. Με Χ σημειώνονται τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον υπολογισμό του δείκτη. (Όπως και για τους δείκτες ως προς τη συνιστώσα της αγοράς εργασίας, βλ. αναλυτικά παραπάνω, κεφ.2.1).

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ 25-64 ΕΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ (ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ)	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	<p>Περιλαμβάνει τον πληθυσμό ηλικίας 25-64 ετών που συμμετέχει σε εκπαίδευση και κατάρτιση. Σύμφωνα με τη EUROSTAT η δια βίου εκπαίδευση (Lifelong learning) περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες μάθησης που πραγματοποιούνται στη διάρκεια της ζωής με σκοπό τη βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, στο πλαίσιο των προσωπικών, κοινωνικών, και εργασιακών προοπτικών. Συντίθεται στη βάση της μεταβλητής «συμμετοχή στην εκπαίδευση και κατάρτιση κατά τις τελευταίες 4 εβδομάδες» από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΕ. Από το 2004 αυτή η μεταβλητή προκύπτει από δύο μεταβλητές δηλαδή «συμμετοχή στην τυπική εκπαίδευση» και «συμμετοχή σε άλλες δραστηριότητες εκμάθησης».</p> <p>Η ΕΛΣΤΑΤ πραγματοποιεί την Ειδική Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων από το 2007 για τα άτομα ηλικίας 25-64 ετών τα οποία συμμετείχαν σε εκπαιδευτική δραστηριότητα στη διάρκεια του έτους. Συμμετοχή σε εκπαιδευτική δραστηριότητα θεωρήθηκε η παρακολούθηση προγραμμάτων που ανήκουν στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα εκπαίδευσης, αλλά και η παρακολούθηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, η εκπαίδευση στον εργασιακό χώρο, τα ιδιαίτερα μαθήματα, η εκπαίδευση από απόσταση κ.λπ.</p>	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός ατόμων ηλικίας 25-64 που συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση	Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού της ίδιας ηλικίας (το οποίο επίσης προσδιορίζεται από την ΕΕΔ της ΕΕ). Επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2, Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Η συμμετοχή στην εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλει, παράλληλα με την τυπική εκπαίδευση, στη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου και των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού, βελτιώνοντας την ικανότητά του να συμμετέχει στην οικονομική δραστηριότητα, αλλά και την ικανότητά του για την αντιμετώπιση των / προσαρμογή σε κινδύνους, όπως είναι οι κίνδυνοι οι οποίοι προέρχονται από την οικονομική κρίση. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλει στην ανθεκτικότητα των περιοχών.	

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ 25-64 ΕΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				X
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφερειακές Ενότητες (NUTS 3)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΜ)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ) ΚΜ		X	X	X	X
Τυπολογία περιοχών ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Σύμφωνα με τη EUROSTAT περιλαμβάνει τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή αντιμετωπίζουν σοβαρές υλικές στερήσεις ή ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας (υπολογίζονται μία φορά). Σε κίνδυνο φτώχειας είναι άτομα με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας (60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις). Οι υλικές στερήσεις καλύπτουν δείκτες που αφορούν την οικονομική πίεση και τα διαρκή αγαθά. Τα άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρές υλικές στερήσεις αντιμετωπίζουν τουλάχιστον 4 από 9 [προσδιορισμένες] στερήσεις. Άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας είναι τα άτομα ηλικίας 0-59 που ζουν σε νοικοκυριά όπου οι ενήλικες (ηλικίας 18-59) δουλεύουν λιγότερο από το 20% της συνολικής τους δυνατότητας για εργασία στη διάρκεια του προηγούμενου έτους.	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού Επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2, Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛΣΤΑΤ (έρευνα SILC)	

Στόχοι – Υποθέσεις	Τα άτομα σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχουν ήδη υποστεί τις συνέπειες της μείωσης της ανθεκτικότητας μιας περιοχής. Επιπλέον σταδιακά μειώνεται η ικανότητά τους να συμμετέχουν στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, μεταξύ άλλων λόγω του γεγονότος ότι η μη πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους για εργασία απαξιώνει σταδιακά τις εργασιακές τους ικανότητες, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να συμμετέχουν στην οικονομική δραστηριότητα. Γενικά (BRR Network ¹) περιορίζεται η δυνατότητα των ατόμων για μετριασμό των συνεπειών, και για αντιμετώπιση της και ανάκαμψη από μια κρίση. Αντιστρόφως, ο αριθμός των ατόμων που δεν βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι ενδεικτικός της ικανότητας ανθεκτικότητας μιας περιοχής. Επομένως, η ελαχιστοποίηση της τιμής του δείκτη είναι επιθυμητή.
---------------------------	---

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφερειακές Ενότητες (NUTS 3)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΜ)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ) ΚΜ		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

¹ <http://brr.berkeley.edu/rci/site/sources>

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	<p>- Αριθμός μελών νοικοκυριών που κατοικούν σε ιδιόκτητες κατοικίες ως ποσοστό του συνόλου των μελών των νοικοκυριών</p> <p>- Αριθμός νοικοκυριών που κατοικούν σε ιδιόκτητες κατοικίες ως ποσοστό του συνόλου των νοικοκυριών</p> <p>Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ «ιδιοκτήτης της κατοικίας θεωρήθηκε το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο ανήκει η κυριότητα της κατοικίας και όχι ο ένοικος που κατέχει την κατοικία με ενοίκιο, αυθαίρετα ή του έχει παραχωρηθεί η χρήση χωρίς μίσθωμα».</p>	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Αριθμός (μελών) νοικοκυριών που κατοικούν σε ιδιόκτητες κατοικίες	Ποσοστό επί του συνόλου των (μελών) των νοικοκυριών
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2, Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	ΕΛΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Από την πλευρά της ανθεκτικότητας η ιδιοκτησία της κατοικίας αποτελεί παράγοντα συγκράτησης του πληθυσμού και μέτρο της 'δέσμευσης' με την εκάστοτε περιοχή κατοικίας (BRR Network). Γενικότερα μπορεί να θεωρηθεί μέτρο της σταθερότητας των συνθηκών διαβίωσης και, σε περιπτώσεις, του επιπέδου διαβίωσης.	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφερειακές Ενότητες (NUTS 3)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΜ)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ) ΚΜ		X	X	X	X
Τυπολογία περιοχών ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΜΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Ο μέσος αριθμός ετών που πρόκειται να ζήσει ένα πρόσωπο ευρισκόμενο σε συγκεκριμένη ηλικία (έως ένα έτος) εάν ισχύσουν στο υπόλοιπο της ζωής οι τρέχουσες συνθήκες θνησιμότητας (με βάση την ηλικία). Είναι ένας από τους σημαντικότερους και ευρέως χρησιμοποιούμενους δείκτες στη δημογραφία. Επιπλέον είναι ένας από τους ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΝΟΧΗΣ (Cohesion Indicators) ² στην κατηγορία των δεικτών της «Χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης» (Inclusive Growth: Social inclusion, poverty and health), μαζί με τον δείκτη «Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού».	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Έτη (ηλικία)	Συγκρίσεις μεταξύ αριθμού ετών (ηλικία)
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2, Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Το προσδόκιμο επιβίωσης είναι ένας καθιερωμένος δείκτης ευημερίας που συνδέεται από τη μια πλευρά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και την πρόσβαση του πληθυσμού σε αυτές και από την άλλη πλευρά με το σύνολο των παραγόντων θνησιμότητας και την αντιμετώπισή τους. Υψηλό προσδόκιμο επιβίωσης μπορεί να συνδυάζεται με σχετικά μεγαλύτερη δυνατότητα συμμετοχής του πληθυσμού σε παραγωγικές δραστηριότητες και ανάληψη δράσεων αντιμετώπισης κινδύνων, μικρότερη «εκροή» του πληθυσμού και γενικά με αυξημένη ανθεκτικότητας μιας περιοχής.	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΜΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφερειακές Ενότητες (NUTS 3)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΜ)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ) ΚΜ		X	X	X	X
Τυπολογία περιοχών ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/cohesion_policy_indicators/cohesion_indicators

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ / ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ	
Κατηγορία	A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	
Ορισμός	Ο δείκτης βασίζεται στην κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (ή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού) για να συγκρίνει την παραγωγική δομή της περιοχής με την παραγωγική δομή της χώρας η οποία θεωρείται το μέγιστο της διαφοροποίησης. Η τιμή του δείκτη προκύπτει «από το άθροισμα των απόλυτων τιμών των διαφορών των λόγων της συμμετοχής κάθε κλάδου στην παραγωγική δομή της περιοχής μελέτης από τη συμμετοχή του κλάδου στην παραγωγική δομή της χώρας διαιρεμένου διά του δύο» (Καυκαλάς 1984).	
Μονάδες Μέτρησης	Απόλυτα μεγέθη	Συγκριτικά μεγέθη
	Τιμές του δείκτη μεταξύ 0 και 1	Επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ περιοχών με βάση τις τιμές του δείκτη
Χωρικές ενότητες αναφοράς	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα, Περιφέρειες NUTS 2, Περιφερειακές Ενότητες NUTS 3, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (LAU1 και τύποι περιοχών)	
Πηγές	EUROSTAT, ΕΛ.ΣΤΑΤ	
Στόχοι – Υποθέσεις	Χαμηλές τιμές του δείκτη δείχνουν μεγάλη διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος ενώ υψηλές τιμές δείχνουν ειδίκευση και συγκέντρωση σε ορισμένες δραστηριότητες. Η μεγάλη διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος, δηλαδή η «πολυκλαδικότητα» είναι παράγοντας ανθεκτικότητας διότι μειώνει την εξάρτηση από τις επιπτώσεις της κρίσης σε έναν μόνο κλάδο.	

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ / ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ	EUROSTAT 2001-2011	ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2001-2011	Άλλη Πηγή 2000<	Ίδια επεξ.	Εμπειρική Έρευνα 2013-2014
Ευρωπαϊκή Ένωση	X				
Χώρες ΕΕ	X				
Ελλάδα	X	X			
Περιφέρειες (NUTS 2)	X	X			
Περιφερειακές Ενότητες (NUTS 3)	X	X			
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΜ)	X	X			
LAU1 (ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΙ ΟΤΑ) ΚΜ		X	X	X	
Τυπολογία περιοχών ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	
Επιλεγμένες περιοχές ΚΜ (ΕΡ. ΟΜΑΔΑ)				X	

3. Μεθοδολογία Δειγματοληψίας

3.1 Περιγραφή της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των Λειτουργικών Αστικών Περιοχών (ΛΑΠ)

Οι Λειτουργικές Αστικές Περιοχές (οι οποίες συνιστούν στην πραγματικότητα τις Αστικές Περιοχές) ορίζονται από:

- τον Αστικό Πυρήνα: είναι η Δημοτική Ενότητα, η οποία έχει εντός των ορίων της έναν τουλάχιστον οικισμό, ο οποίος έχει συνεχή αστικό ιστό και ελάχιστο μέγεθος δέκα χιλιάδες κατοίκους.
- την Ευρύτερη Αστική Ζώνη: περιλαμβάνει το σύνολο εκείνων των Δημοτικών Ενοτήτων, από τις οποίες ποσοστό που υπερβαίνει το 15% των απασχολούμενων³ μεταβαίνει καθημερινά στον αστικό πυρήνα για εργασία, και επιπλέον, εμφανίζουν χωρική συνέχεια μεταξύ τους και με τον αστικό πυρήνα.

3.1.1 Προσδιορισμός του Αστικού Πυρήνα

Βήμα 1ο: Η συνέχεια του αστικού ιστού θεωρείται ότι πληρείται όταν η απόσταση μεταξύ των κτιρίων δεν είναι α) μεγαλύτερη από διακόσια μέτρα σε περίπτωση που δεν υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο πόλης και β) μεγαλύτερη από χίλια μέτρα σε περίπτωση που υπάρχει εγκεκριμένο σχέδιο πόλης (ΕΣΥΕ-Απογραφή πληθυσμού 2001: έννοιες και ορισμοί).

Βήμα 2ο: Υπολογίζεται το μέγεθος του πληθυσμού για κάθε οικισμό κάθε Δημοτικής Ενότητας της ΠΚΜ. Τα δεδομένα αυτά προέρχονται από: ΕΛ.ΣΤΑΤ.: Απογραφή Πληθυσμού 2001. Μόνιμος Πληθυσμός.

Επιλέγονται οι οικισμοί που έχουν περισσότερους από δέκα χιλιάδες κατοίκους. Αυτοί αποτελούν στην πραγματικότητα αστικά κέντρα, και θεωρούνται ότι πληρούν το κριτήριο της συνέχειας του αστικού ιστού. Κατ' επέκταση, κάθε Δημοτική Ενότητα η οποία έχει έναν τουλάχιστον οικισμό με περισσότερους από δέκα χιλιάδες κατοίκους συνιστά Αστικό Πυρήνα.

Βήμα 3ο: Σε περίπτωση που «ο πολυπληθέστερος οικισμός μιας Δημοτικής Ενότητας⁴ έχει πληθυσμό 10.000 κατοίκους και άνω και προς τον οποίο γειτνιάζουν σε απόσταση μικρότερη των 200μ. οι κατοικίες του πολυπληθέστερου οικισμού των άλλων Δημοτικών Ενοτήτων⁵» (ΕΣΥΕ, 1984: XVII), τότε αυτές οι ΔΕ θεωρούνται ως ένα ενιαίο σύνολο, ως μία πόλη.

Έτσι, αναφορικά με την αναγνώριση του Αστικού Πυρήνα της Θεσσαλονίκης διευκρινίζεται ότι στον προσδιορισμό του πυρήνα της συμπεριλαμβάνονται, με βάση το δοθέντα ορισμό, οι διοικητικές μονάδες που εμφανίζουν συνέχεια του αστικού ιστού ακόμα κι όταν δεν πληρούν ως μεμονωμένες μονάδες, αλλά πληρούν στο σύνολό τους, το ελάχιστο όριο των δέκα χιλιάδων κατοίκων. Ειδικότερα ο Αστικός Πυρήνας της Θεσσαλονίκης αποτελείται από το ΠΣΘ, το οποίο αν και συγκροτείται

³ Ο όρος «απασχολούμενοι» είναι ορθότερος και αντικαθιστά εδώ τον όρο «οικονομικά ενεργός πληθυσμός» που έχει χρησιμοποιηθεί στο παραδοτέο 3.2, δεδομένου ότι η ΕΛΣΤΑΤ κάνει χρήση του όρου «απασχολούμενων» στην Απογραφή Πληθυσμού.

⁴ έχει αντικαταστήσει τον όρο «Δήμου»

⁵ ό.π.

από δεκαέξι Δημοτικές Ενότητες, έχει συνεχή αστικό ιστό -και άρα εκλαμβάνεται ως μια ενιαία χωρικά περιοχή- και περισσότερους από οχτακόσιους χιλιάδες κατοίκους.

3.1.2 Προσδιορισμός της Ευρύτερης Αστικής Ζώνης

Βήμα 1^ο: Για κάθε Δημοτική Ενότητα της ΠΚΜ υπολογίζεται αρχικά ο αριθμός των εργαζομένων που μετακινούνται καθημερινά στον Αστικό Πυρήνα για εργασία.

Τα δεδομένα αυτά προέρχονται από: ΕΛ.ΣΤΑΤ.: Απογραφή Πληθυσμού 2001. Απασχολούμενοι εκτός του Δήμου μόνιμης διαμονής κατά Δήμο εργασίας.

Βήμα 2^ο: Στη συνέχεια είναι απαραίτητη η διάκριση των Δημοτικών Ενοτήτων, από τις οποίες ποσοστό μεγαλύτερο του 15% των απασχολούμενων που κατοικούν μόνιμα σε αυτόν μετακινείται καθημερινά στον Αστικό Πυρήνα για εργασία. Ειδικότερα, για κάθε Δημοτική Ενότητα υπολογίζεται ο αριθμός των απασχολούμενων που μετακινούνται στον Αστικό Πυρήνα (Π) για εργασία (από το βήμα 1ο) προς τον συνολικό αριθμό των απασχολούμενων που κατοικούν στη Δημοτική Ενότητα προέλευσης, εξαιρούμενης εκείνης της κατηγορίας των απασχολούμενων που εργάζονται σε μη μόνιμο μέρος.

Τα δεδομένα αυτά προέρχονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ.:

α) Απογραφή Πληθυσμού 2001. Απασχολούμενοι εκτός του Δήμου μόνιμης διαμονής κατά Δήμο εργασίας.

β) Απογραφή Πληθυσμού 2001. Απασχολούμενοι κατά τόπο μόνιμης διαμονής και ένδειξη τόπου εργασίας (σε μη μόνιμο μέρος / εντός της συνήθους κατοικίας / στο Δήμο ή Κοινότητα της συνήθους κατοικίας / σε άλλο Δήμο ή Κοινότητα).

Βήμα 3^ο: Επειδή οι πολωτικές ροές (δηλαδή οι ροές μετακίνησης με σκοπό την εργασία) ενδέχεται να παρουσιάζουν εδαφικές ασυνέχειες, απαραίτητο συστατικό στοιχείο για την οριοθέτηση της Ευρύτερης Αστικής Ζώνης είναι η εδαφική συνέχεια με τον Αστικό Πυρήνα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να συγκροτούν οι παραπάνω Δημοτικές Ενότητες την Ευρύτερη Αστική Ζώνη είναι να πληρούν το κριτήριο της γειννίας, τόσο μεταξύ τους όσο και με τον Αστικό Πυρήνα. Πρέπει, δηλαδή, να σχηματίζουν μια συνεχόμενη χωρική ενότητα, η οποία εφάπτεται με τον πυρήνα. Αν μία Δημοτική Ενότητα πληροί το ποσοστό (15%) των εξερχόμενων εργαζομένων προς τον Αστικό Πυρήνα, αλλά μεταξύ αυτής και των υπόλοιπων Δημοτικών Ενοτήτων που πληρούν επίσης το κριτήριο αυτό παρεμβάλλεται κάποια άλλη Δημοτική Ενότητα της οποίας το ποσοστό των εξερχόμενων εργαζομένων είναι μικρότερο του 15%, τότε αυτή (δηλαδή η πρώτη) δε συμπεριλαμβάνεται στην Ευρύτερη Αστική Ζώνη.

Στη συνέχεια για την αναγνώριση των δακτυλίων των ΛΑΠ είναι απαραίτητη η διάκριση των Δήμων, από τους οποίους ποσοστό μεγαλύτερο του 10% των απασχολούμενων που κατοικούν μόνιμα σε αυτόν μετακινείται καθημερινά στον κεντρικό Πυρήνα για εργασία. Ειδικότερα, για κάθε Δήμο υπολογίζεται ο αριθμός των απασχολούμενων που μετακινούνται στον κεντρικό Πυρήνα (Π) για εργασία προς τον συνολικό αριθμό των απασχολούμενων που κατοικούν στο Δήμο προέλευσης εξαιρούμενης εκείνης της κατηγορίας των απασχολούμενων που εργάζονται σε μη μόνιμο μέρος.

3.2 Χαρακτηρισμός των αστικών περιοχών στο σύνολο της Ελλάδας

(συνοδεύει και επεξηγεί τον Πίνακα 1 «Αστικές περιοχές της Ελλάδας» στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1)

Ως **αστική περιοχή** ορίζεται:

α) η Δημοτική Ενότητα που έχει εντός των ορίων της έναν τουλάχιστον οικισμό με ελάχιστο μέγεθος δέκα χιλιάδες κατοίκους

β) τα Πολεοδομικά Συγκροτήματα της χώρας, όπως αυτά προσδιορίζονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (βάσει της Απογραφής Πληθυσμού του 1991).

Επισημαίνεται ότι με εξαίρεση τα δύο μεγάλα ΠΣ της χώρας (ΠΣΘ και ΠΣΠ), στα υπόλοιπα ΠΣ οι επιμέρους περιοχές ου συγκροτούν τα Πολεοδομικά Συγκροτήματα δεν ανάγονται σε Δημοτικές Ενότητες αλλά σε μικρότερες διοικητικές ενότητες, όπως η Δημοτική Κοινότητα ή η Τοπική Κοινότητα. Στα ΠΣΘ και ΠΣΠ οι περιοχές που τα προσδιορίζουν αναφέρονται σε επίπεδο Δήμου (σημερινού Καλλικρατικού Δήμου), το οποίο είναι δυνατό να αναχθεί σε Δημοτικές Ενότητες.

3.3 Χαρακτηρισμός των περιοχών στο σύνολο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

(συνοδεύει και επεξηγεί τον Πίνακα 2 «Περιοχές ΠΚΜ» στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2)

Στον πίνακα καταγράφονται ανά Περιφερειακή Ενότητα όλες οι σημερινές Δημοτικές Ενότητες (πρώην Καποδιστριακοί Δήμοι) που υπάρχουν στην ΠΚΜ.⁶ Στη συνέχεια αναφέρεται ο χαρακτηρισμός τους με βάση το διαχωρισμό αστικές-αγροτικές περιοχές ως εξής:

ΑΠ = Αστικός Πυρήνας

ΕΑΖ = Ευρύτερη Αστική Ζώνη

ΑΓ = αγροτικές περιοχές

Ειδικότερα, οι αστικές περιοχές περιλαμβάνουν:

1. τον Αστικό Πυρήνα: ορίζεται από τη Δημοτική Ενότητα, η οποία έχει εντός των ορίων της έναν τουλάχιστον οικισμό περιοχή με συνεχή αστικό ιστό και ελάχιστο μέγεθος δέκα χιλιάδες κατοίκους
2. την Ευρύτερη Αστική Ζώνη (ή λοιπή ΛΑΠ): ορίζεται από το σύνολο εκείνων των Δημοτικών Ενοτήτων, από τις οποίες ποσοστό που υπερβαίνει το 15% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού μεταβαίνει καθημερινά στον αστικό πυρήνα για εργασία, και επιπλέον, εμφανίζουν χωρική συνέχεια μεταξύ τους και με τον Αστικό Πυρήνα

Οι αγροτικές περιοχές περιλαμβάνουν:

⁶ Σημειώνεται ότι για το Δήμο Καλαμαριάς δεν υπήρχε μεταβολή με την εφαρμογή του Σχεδίου Καλλικράτης.

όλες τις υπόλοιπες Δημοτικές Ενότητες που δεν εντάσσονται σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες.

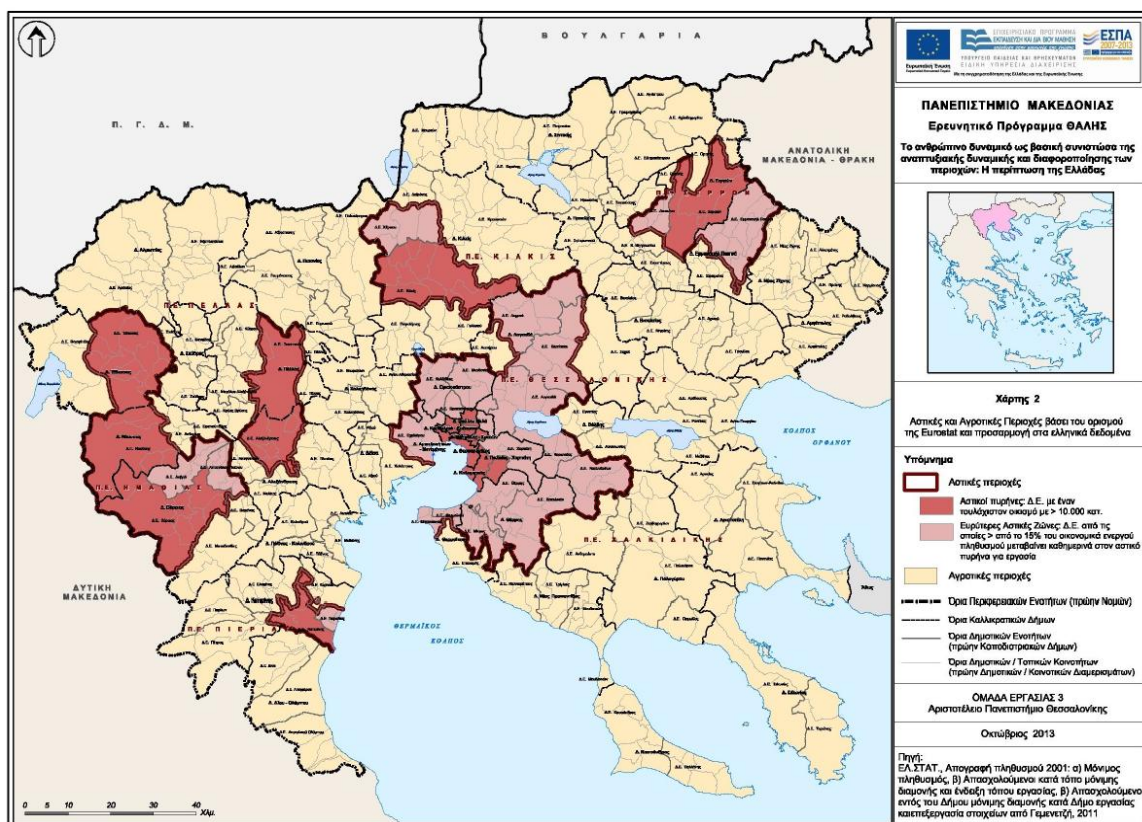
Ως **αστική περιοχή** (πρώτος πίνακας) στο σύνολο της χώρας ορίζεται:

α) η Δημοτική Ενότητα (πρώην Καποδιστριακός Δήμος) που έχει εντός των ορίων της έναν τουλάχιστον οικισμό με ελάχιστο μέγεθος δέκα χιλιάδες κατοίκους και

β) τα Πολεοδομικά Συγκροτήματα της χώρας, όπως αυτά προσδιορίζονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (βάσει της Απογραφής Πληθυσμού του 1991).

Αγροτικές είναι οι υπόλοιπες περιοχές (δεύτερος πίνακας: αστικές-αγροτικές ανά περιφέρεια).

Χάρτης της ΠΚΜ με την κατηγοριοποίηση των επιμέρους περιοχών

3.3 Φυσιογνωμία Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

3.3.1 Χωροταξική ένταξη της Περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο

Το μονιμότερο διαχρονικά χαρακτηριστικό της θέσης της ΚΜ στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο είναι ότι είναι έκκεντρη σε σχέση με τον πυρήνα της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, ο οποίος συμπίπτει με τον πυρήνα της ΕΕ. Η γεωγραφική και μεταφορική απομόνωση, πρέπει να σημειωθεί, έχει σημαντική στατιστική συσχέτιση με τις αναπτυξιακές επιδόσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρόκειται για το μόνο προσδιοριστικό παράγοντα αυτού του προβλήματος. Οι μακροπεριοχές στις οποίες η

Θεσσαλονίκη έχει σχετικά ιεραρχική θέση άνω του μέσου είναι τα Βαλκάνια (5^η επί 13), η λουπή Ανατολική Μεσόγειος (9^η επί 18) (ΠΠΧΣΣΑ τ.2, 2012, σελ.6,26).

Από γεωγραφική άποψη η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας βρίσκεται στο κέντρο περίπου των βορείων περιφερειών της χώρας (της σημερινής Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης). Ως προς τη χωροταξική θέση, από την Περιφέρεια διέρχονται και συναντώνται ο παραδοσιακός αναπτυξιακός άξονας της χώρας (αναπτυξιακό "S" που ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό χωρικά με τον οδικό άξονα ΠΑΘΕ) αλλά και ο αναδυόμενος κατά μήκος της Εγνατίας άξονας Βόρειος Άξονας. Το Εθνικό Μητροπολιτικό Κέντρο της Θεσσαλονίκης, ένα από τα δύο μαζί με την Αθήνα, αποτελεί το ισχυρότερο στοιχείο της χωροταξικής οργάνωσης της ΚΜ.. Καθοριστικό στοιχείο για την ανάπτυξη της Περιφέρειας αποτελεί, παρά την ιδιαίτερη σημασία της αγροτικής της οικονομίας και η οικονομία του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης η οποία ακολουθεί, ακριβώς λόγω του μεγέθους του, τις εξελίξεις της οικονομίας της χώρας (ΠΠΧΣΣΑ τ.2, 2012, σελ. 19,21).

3.3.2 Φυσικογεωγραφικά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας οριοθετείται από τους ορεινούς όγκους Ολύμπου-Πιερίων νότια, Βερμίου-Βόρα-Πάικου δυτικά και Κερκίνης-Όρβηλου-Μενοίκιου-Παγγαίου ανατολικά μεταξύ των οποίων διαμορφώνονται οι πεδινές περιοχές. Η κοιλάδα του Αξιού αποτελεί την πιο εκτεταμένη και εύφορη πεδιάδα και βρίσκεται ανάμεσα στα όρη Βέρμιο δυτικά, Κρούσια και Κερδύλλια ανατολικά. Εξίσου σημαντική είναι και η πεδινή περιοχή της ζώνης των Σερρών, δηλαδή η κοιλάδα του Στρυμόνα, η οποία οριοθετείται από τη τεχνητή λίμνη Κερκίνη βόρεια, το όρος Μενοίκιο ανατολικά, το όρος Παγγαίο νότια και την οροσειρά Μαυροβουνίου-Βερτίσκου-Κερδυλίων δυτικά. Η οροσειρά Μαυροβουνίου-Βερτίσκου-Κερδυλίων αναπτύσσεται στο εσωτερικό της Περιφέρειας και μαζί με την οροσειρά Χορτιάτη-Χολομώντα-Στρατωνικού περικλείουν την περιοχή των λιμνών Κορώνειας και Βόλβης δημιουργώντας το διακριτό χωρικό σύνολο της πεδινής περιοχής από τον Λαγκαδά έως τη Ρεντίνα. Οι παραθαλάσσιες περιοχές και οι χερσόνησοι της Σιθωνίας και της Κασσάνδρας του Νομού Χαλκιδικής με την εξαιρετικά ποικίλη γεωγραφική ποικιλία συμπληρώνουν τη γεωμορφολογία της Περιφέρειας.

3.3.3 Διοικητική οργάνωση

Με τις διοικητικές μεταβολές που επήλθαν με τη θεσμοθέτηση του Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης», η Περιφέρεια μετατρέπεται από διοικητική σε αυτοδιοικητική μονάδα (αυτοδιοίκηση δευτέρου βαθμού), και ταυτόχρονα ανασυγκροτείται η τοπική αυτοδιοίκηση α' βαθμού (128 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Ν. 2539/1997) και οργανώνεται σε νέους, διευρυμένους, δήμους (38 «Καλλικρατικοί» δήμοι). Οι Καλλικρατικοί Δήμοι διαχωρίζονται σε Δημοτικές Ενότητες, που αντιστοιχούν στους πρώην Καποδιστριακούς Δήμους. Οι Δημοτικές Ενότητες αποτελούνται από τις Δημοτικές ή Τοπικές Κοινότητες, οι οποίες αντιστοιχούν στα Δημοτικά ή Κοινοτικά Διαμερίσματα. Στις τελευταίες εντάσσονται οι οικισμοί, που αποτελούν και το κατώτερο χωρικό επίπεδο αναφοράς.

3.3.4 Οικιστικό δίκτυο

Η Μητροπολιτική Περιοχή της Θεσσαλονίκης αποτελεί τον πόλο της Περιφέρειας (σημειώνεται ότι υπάρχουν αναντιστοιχίες ως προς την οριοθέτησή της). Η κυριαρχία του ΠΣΘ προσδιορίζει τη μονοκεντρική δομή της Περιφέρειας. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη σημαντικά αστικά κέντρα, που εμφανίζουν δυναμική κατά κανόνα άνω του «κατωφλίου» των 10.000 κατ. Αυτά είναι οι: Σέρρες, Κατερίνη, Βέροια, Γιαννιτσά, Νάουσα, Έδεσσα, Κιλκίς, Αλεξάνδρεια και έχουν ενδοπεριφερειακή εμβέλεια. Υπάρχει βέβαια και ένας αριθμός οικισμών που διαθέτουν ειδικούς ρόλους σε διάφορα επίπεδα εμβέλειας (ενίοτε και σε διεθνές ή διαπεριφερειακό) χωρίς να έχουν χαρακτήρα κεντρικού τόπου. Δραστηριότητες τέτοιου υπερτοπικού χαρακτήρα συνδέονται, κυρίως, με τον τουρισμό, τον παραθερισμό, την εξόρυξη, τις μεταφορές (πύλες), τη μεταποίηση, και υπό ειδικές συνθήκες τον πολιτισμό (μείζονες αρχαιολογικοί χώροι). τέτοια παραδείγματα υπάρχουν ιδίως στη Χαλκιδική, τόσο ως προς τους μικρούς από άποψη μόνιμου πληθυσμού οικισμούς, τυπικά 7ου επιπέδου με ζώνη επιρροής που φθάνει μέχρι τη Θεσσαλονίκη, όσο και ως προς οικισμούς συνδεδεμένους με εξόρυξη εθνικής ή και διεθνούς εμβέλειας) (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ, Α2 σύνοψη, 2012, σελ.32,33).

3.3.5 Πληθυσμιακή εξέλιξη και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά

Κατά την περασμένη δεκαετία ο πληθυσμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας παρέμεινε ουσιαστικά σταθερός (οριακή αύξηση κατά 0,31%), ενώ ο πληθυσμός της χώρας παρουσίασε μικρή μείωση. Γενικά η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από γενικευμένη μείωση της πληθυσμιακής δυναμικής της που σε 4 Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) καταλήγει σε απόλυτη πληθυσμιακή μείωση ενώ σε 3 υπάρχει αύξηση. Οι ΠΕ με θετική εξέλιξη είναι η ΠΕ Πιερίας, στην οποία όμως η αύξηση είναι οριακή, η ΠΕ Θεσσαλονίκης, με αύξηση κατά 1,9%, και η ΠΕ Χαλκιδικής, που αποτελεί εξαιρετικά άτυπη περίπτωση αφού καταγράφει κατακόρυφη αύξηση του πληθυσμού κατά περίπου 9,5%, θετική πορεία που συνεχίζεται για δεύτερη δεκαετία. Οι ΠΕ Σερρών και Κιλκίς παρουσιάζουν πολύ μεγάλη πτώση του πληθυσμού στις Σέρρες (-9,5% και -7%, αντίστοιχα), ενώ μείωση παρουσιάζει και η ΠΕ Ημαθίας (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.84).

Ειδικότερα, όσον αφορά την ΠΕ Θεσσαλονίκης, τη δεκαετία 2001-2011 το ΠΣΘ παρουσιάζει μείωση κατά 3,64%, ενώ η μεγαλύτερη απόλυτη μείωση παρατηρείται στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Γενικά, υπάρχουν σημαντικές διαδημοτικές διαφοροποιήσεις, με ακραίες θετικές και αρνητικές τιμές (την προηγούμενη δεκαετία είχε καταγραφεί σχεδόν παντού αύξηση) (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.85).

Στην ΠΕ Ημαθίας η αποδυνάμωση είναι γενικευμένη (εικόνα αντίστροφη από αυτή της προηγούμενης δεκαετίας), με μόνο θύλακα που ανθίσταται (οριακά) το πιο αστικοποιημένο τμήμα της, την ΔΕ Βέροιας (ο Δ. Νάουσας παρουσιάζει σαφώς αρνητική εικόνα, αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι η Νάουσα οριακά υπερβαίνει το συμβατικό αστικό κατώφλι των 10 χιλ. κατοίκων, ενώ η Βέροια υπερβαίνει τις 20 χιλ.) (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.85).

Στην ΠΕ Κιλκίς η δυναμική έχει αντιστραφεί έντονα: από τη σημαντική αύξηση τη δεκαετία του '90, γενική μείωση μετά το 2001. Και πάλι, το πιο αστικοποιημένο τμήμα

(ΔΕ Κιλκίς) παρουσιάζει καλύτερη (ή μάλλον λιγότερο αρνητική) εικόνα (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.85).

Στην ΠΕ Πέλλας επίσης υπάρχει πλήρης αντιστροφή, από αυξήσεις στη δεκαετία του '90 σε μειώσεις μετά το 2001. Και πάλι οι πιο αστικοποιημένοι δήμοι (Έδεσσας και Πέλλας [Γιαννιτσά]) παρουσιάζουν μικρότερες απώλειες (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.86).

Στην ΠΕ Πιερίας υπάρχει επίσης σχεδόν πλήρης αντιστροφή, ενώ και πάλι το πιο αστικοποιημένο τμήμα (Δ. Κατερίνης) ανθίσταται, με έστω μικρή θετική μεταβολή (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.86).

Στην ΠΕ Σερρών η εικόνα μεταξύ των δύο δεκαετιών έχει ανατραπεί τελείως, με απόλυτη μείωση σε όλους τους δήμους. Και πάλι, η λιγότερο αρνητική εξέλιξη παρατηρείται στον αστικοποιημένο Δ. Σερρών (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012 σελ.86).

Τέλος, στην ΠΕ Χαλκιδικής δεν παρατηρούνται μειώσεις—βλ. και πιο πάνω. Πέρα από αυτή τη διαφορά από τις υπόλοιπες ΠΕ και η μεταξύ των δήμων εικόνα παρουσιάζει άλλο χαρακτήρα. Ούτως ή άλλως στη ΠΕ το οικιστικό δίκτυο είναι πολυκεντρικό, χωρίς αστικό κέντρο με τη συμβατική έννοια του όρου, αλλά πέραν αυτού φαίνεται ότι οι μεγαλύτερες αυξήσεις πληθυσμού δεν συναρτώνται με το μέγεθος των μεγαλύτερων οικισμών κάθε δήμου αλλά με την εξειδίκευση στον τουρισμό (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.86).

Αναφορικά με την οικονομική φυσιογνωμία, ο γεωργικός τομέας, παραδοσιακό ισχυρό στοιχείο της οικονομίας της Περιφέρειας δείχνει ισχυρές τάσεις υποχώρησης σε όλες σχεδόν τις ΠΕ. Η υποχώρηση είναι αναμενόμενα ισχυρή στη Θεσσαλονίκη και στη Χαλκιδική (ιδίως από το 2004) αλλά επεκτάθηκε και στις παραδοσιακά έντονα αγροτικές ΠΕ (Ημαθία, Πέλλα, Πιερία, Σέρρες). Ο τομέας της Βιομηχανίας και των Κατασκευών («Δευτερογενής») εμφανίζει και αυτός ισχυρές πτωτικές τάσεις και στις δύο περιόδους, ενίοτε πολύ έντονες, όπως π.χ. σε Πέλλα και Χαλκιδική, και μάλιστα πριν προλάβει να επηρεάσει το οικονομικό σύστημα της Περιφέρειας η οικονομική κρίση του 2008. Η υποχώρηση είναι εντονότερη στις «περιμετρικές» ΠΕ στην περίοδο 2001-4, με αποτέλεσμα να αναδεικνύεται η διαμόρφωση μιας βιομηχανικής συγκέντρωσης σε ένα «διευρυμένο» μητροπολιτικό πόλο Θεσσαλονίκης (ΠΕ Θεσσαλονίκης και Κιλκίς). Στην επόμενη περίοδο 2004-8, οι περιμετρικές ΠΕ δείχνουν αντιστροφή των τάσεων (ιδίως Πέλλα και Σέρρες), κατά πάσα ένδειξη διότι το τοπικό βιομηχανικό σύστημα είχε αποδυναμωθεί τόσο ώστε μια επέκταση σε μικρό αριθμό κλάδων ή και επιχειρήσεων ακόμη να αντανακλάται άμεσα σε βελτίωση της τιμής του δείκτη. Κατά συνέπεια, κύριος ωφελημένος από τη συνολική εξέλιξη προκύπτει ο τομέας των Υπηρεσιών («Τριτογενής»). Κατά την περίοδο 2001-4 παντού ο τομέας μεγεθύνθηκε ενώ και στην επόμενη περίοδο δείχνει ισχυρή ανθεκτικότητα στις γενικές επιβραδυντικές τάσεις. Ημαθία, Πέλλα και Σέρρες εμφανίζουν την υψηλότερη επίδοση στην πρώτη περίοδο, επίδοση η οποία δεν μπορεί να αποδοθεί στην ανάπτυξη του τουρισμού (ή μόνο σ' αυτήν). Το γεγονός όμως ότι η Χαλκιδική επηρεάζεται πολύ λίγο από τη συνολική επιβράδυνση στην περίοδο 2004-8 εξηγείται εκεί μόνο από τη διατηρούμενη ανθεκτικότητα της εκεί τουριστικής δραστηριότητας. (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.93, 94)

Όσον αφορά την ανεργία, σε όλη την περίοδο 1991-2001, το % ανεργίας ήταν υψηλότερο αυτού στο σύνολο της χώρας σε 5 από τις 7 Π.Ε., σε δύο (Κιλκίς και Σέρρες) τριπλάσιο του μ.ο. στη χώρα ή δεκαπλάσιο αυτού στην Αττική. Ως συνολικό αποτέλεσμα, ενώ στην περίοδο 1991-2004 το μερίδιο της Περιφέρειας στο σύνολο των ανέργων της χώρας μειωνόταν, στην επόμενη αυξάνεται, έτσι ώστε το 20% αυτών να συγκεντρώνεται στην Περιφέρεια, από το οποίο το 13% εντοπίζεται στη Θεσσαλονίκη (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.119)

3.3.6 Φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει 50 και πλέον (αν συμπεριληφθούν διαπεριφερειακές περιοχές που «χρεώνονται» διοικητικά σε άλλες περιφέρειες) περιοχές του Εθνικού Καταλόγου Natura 2000, τρεις υγροβιότοπους RAMSAR που ταυτόχρονα έχουν κηρυχθεί Εθνικά Πάρκα και τον Εθνικό Δρυμό του Ολύμπου, ο οποίος για την περιβαλλοντική και πολιτιστική του αξία προστατεύεται ως βιογενετικό Απόθεμα και Απόθεμα της Βιόσφαιρας από την UNESCO (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.206)

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει ένα σημαντικό αριθμό ποτάμιων, λιμναίων και μεταβατικών οικοσυστημάτων όπως τα συστήματα που σχηματίζουν (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.213):

- Οι ποταμοί Αξιός, Αλιάκμονας, Λουδίας, Γαλλικός και οι εκβολές τους στον Θερμαϊκό Κόλπο καθώς και το Σύστημα του Στρυμόνα, της τ.λ. Κερκίνης, των παραποτάμων του και των εκβολών του στον Κόλπο του Ορφανού.
- Οι λίμνες Κορώνεια και Βόλβη, ο ποταμός Ρήχειος και η κοιλάδα της Ρεντίνας.
- Οι λίμνες Βεγορίτιδα, Δοϊράνη, Πικρολίμνη και τα εσωτερικά έλη Αρτζαν, οι λίμνες Μαρούδα και Λάντζα.
- Τα παράκτια συστήματα λιμνοθαλασσών ή ελών του Αγγελοχωρίου, της Επανομής, του Αγ. Μάμα και των μικρών Υγροβιότοπων της Χαλκιδικής (Σάνι, Ν. Φώκαια, Σπαθιές κ.λ.π.).
- Τα θαλάσσια συστήματα και τα μεταβατικά ύδατα του Θερμαϊκού, Ορφανού και των Κόλπων της Χαλκιδικής.

Στην Περιφέρεια υπάρχουν ιδιαίτερα φυσικά, μορφολογικά και πολιτιστικά στοιχεία και έχουν αναγνωρισθεί στη μελέτη χαρακτηριστικά τοπία, τα οποία συνθέτουν ευρείες ζώνες τοπίων διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής αξίας, καθώς και ζώνες ιδιαίτερα υποβαθμισμένων τοπίων. Ειδικότερα:

- Στις ζώνες τοπίων σημαντικής αξίας που αξιολογούνται, περιλαμβάνονται: (α) Ο ορεινός όγκος και ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου, (β) Η παράκτια ζώνη της Χαλκιδικής (γ) Η παραμεθόρια ζώνη (δ) Ο Αμπελώνας της Μακεδονίας, (ε) Η ευρύτερη ζώνη του κάμπου της Θεσσαλονίκης (με υποδιαίρεσεις που σχετίζονται με τις κυρίαρχες καλλιέργειες).
- Στα υποβαθμισμένα Τοπία που έχουν αναγνωρισθεί από τη μελέτη περιλαμβάνονται: (α) Η δυτική είσοδος της πόλης της Θεσσαλονίκης και η περιαστική ζώνη, (β) Η παράκτια ζώνη ανατολικής ακτής Θερμαϊκού (από

Αγγελοχώρι έως Νέα Μουδανιά), καθώς και (γ) περιοχές υποβαθμισμένες από εξορύξεις ή αποθέσεις υλικών εξορύξης και συναφείς δραστηριότητες (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., Σύνοψη πορισμάτων 2013, σελ.47,48).

3.3.7 Μεταφορικές Υποδομές

Το διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας έχει ως εξής (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.295) :

- 1: ΠΑΘΕ
- 2: Εγνατία
- 22: Ε.Ο. 12 Σέρρες – Ν. Ζίχνη – Καβάλα
- 25: Κάθετος Άξονας Προμαχώνας – Θεσσαλονίκη – Ανατολική Περιφερειακή Θεσσαλονίκης – Ε.Ο. Θεσσαλονίκης – Ν. Μουδανιών

Το δίκτυο ΠΑΘΕ-Εγνατία-Κάθετοι Άξονες καλύπτει εκτός από την Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Θεσσαλονίκης, τις ΠΕ Κιλίκης, Πιερίας, Σερρών και Ημαθίας. Αυτές οι ΠΕ εξυπηρετούνται επιπλέον από δευτερεύοντες άξονες διανομαρχιακού επιπέδου. Οι ΠΕ Πέλλας και Χαλκιδικής εξυπηρετούνται κυρίως από δευτερεύοντα δίκτυα εθνικού επιπέδου. Ειδικότερα, η ΠΕ Πέλλας εξυπηρετείται από τον άξονα Θεσσαλονίκη-Γιαννιτσά-Έδεσσα-Αριδαία. Η ΠΕ Χαλκιδικής εξυπηρετείται από τον άξονα Θεσσαλονίκη-Νέα Μουδανιά-Κασσάνδρα / Σιθωνία και Θεσσαλονίκη-Πολύγυρος-Αρναία. Αν και ο πρώτος άξονας κατατάσσεται στην κατηγορία των αυτοκινητοδρόμων, εντούτοις, οι οδικοί άξονες της Χαλκιδικής δεν έχουν άμεση πρόσβαση στο δίκτυο ΠΑΘΕ-Εγνατίας Οδού (Γεμεντζή 2011, σελ. 260).

Γενικά, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ (2004) οι άξονες που συνδέουν τα διάφορα αστικά κέντρα με τη Θεσσαλονίκη βρίσκονται σε καλή κατάσταση, όχι όμως και αυτοί που συνδέουν τα διάφορα αστικά κέντρα μεταξύ τους.

Η ΠΚΜ λειτουργεί ως σημαντικός κόμβος και για το διευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο καθώς υφίσταται σύνδεση στις πέντε από τις έξι κατευθύνσεις που καλύπτει το διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο, με εξαίρεση την νοτιανατολική κατεύθυνση της Χαλκιδικής. . Οι κλάδοι είναι (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.304):

- Η σιδηροδρομική ΠΑΘΕ
- Η γραμμή: Θεσσαλονίκη – Προμαχώνας – Αλεξανδρούπολη
- Η γραμμή Πλατύ – Έδεσσα – Φλώρινα/Κοζάνη

Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης κατατάσσεται στην κατηγορία Α των θαλάσσιων λιμένων του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και αποτελεί το δεύτερο σε ιεράρχηση λιμένα της χώρας μετά το λιμένα του Πειραιά. Σύμφωνα με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών, το αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης κατατάσσεται στην κατηγορία «Κοινοτικό Σημείο Σύνδεσης» (τέταρτη κατηγορία από πέντε συνολικά) (ΠΠΧΣΑΑ ΚΜ., τ.2, 2012, σελ.307, 310).

3.3.8 Βιβλιογραφία

1. Γεμεντζή, Γ. (2011). *Αστική Διάχυση και Οικιστικό Δίκτυο: Τάσεις και εργαλεία ανάλυσης με εφαρμογή στην Περιοχή Επιρροής της Θεσσαλονίκης, Διδακτορική Διατριβή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ*

2. ΠΠΧΣΑΑ (2004) Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, (Υ.Α. 674/12-1-2004, ΦΕΚ 218Β'/6-2-2004)
3. ΥΠΕΚΑ- ΓΓ Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος (2012) *Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας* (Α1 Στάδιο, Τόμος 2)
4. ΥΠΕΚΑ- ΓΓ Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος (2013) *Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας, Σύνοψη Πορισμάτων της Έκθεσης Αξιολόγησης* (Φάση Α', Στάδιο Α2)

4. Συνεργασία με τις άλλες ομάδες εργασίας

4.1 Συνεργασία με ομάδα Παντείου

Ετοιμάστηκαν οι κατηγορίες δεδομένων που χρειάζονται για τον υπολογισμό των δεικτών της ομάδας του ΑΠΘ:

- Απασχολούμενοι εκτός του Δήμου μόνιμης διαμονής κατά Δήμο εργασίας (19)
- Απασχολούμενοι κατά τόπο μόνιμης διαμονής (20)

και το τεχνικό δελτίο του δείκτη 19/20: Ημερήσιες Ροές μετακίνησης με σκοπό την εργασία

Κατόπιν επικοινωνίας με την ΕΛ.ΣΤΑΤ. τα στοιχεία των μετακινήσεων για το 2011 δεν είναι ακόμα διαθέσιμα, αλλά θα είναι σύντομα.

4.2 Συνεργασία με ομάδα Χαροκοπείου

Επικοινωνία και αλληλοενημέρωση σχετικά με δυνατότητες αξιοποίησης εμπειρικής έρευνας των δύο ομάδων στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

4.3 Συνεργασία με ομάδα ΠΑΜΑΚ για τα ερωτηματολόγια

4.2.1 Συνεισφορά στη Δειγματοληψία

1. α) Πίνακας ΧΛ για τις αστικές περιοχές της Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένων και των Πολεοδομικών Συγκροτημάτων, με αναλυτικά στοιχεία για τον μόνιμο πληθυσμό τους και β) Πίνακας ΧΛ για τον μόνιμο πληθυσμό των αστικών και αγροτικών περιοχών ανά Περιφέρεια της Ελλάδας (Απογραφή 2011)
2. Πίνακας ΧΛ με τα Πολεοδομικά Συγκροτήματα ανά Περιφέρεια της Ελλάδας και την ανάλυσή τους στις κατώτερες διοικητικές μονάδες που τα συγκροτούν (Δ/ΔΕ/ΔΚ/ΤΚ), με αναλυτικά στοιχεία για τον μόνιμο πληθυσμό τους (Απογραφή 2011)
3. Πίνακας ΧΛ (με τίτλο «Περιοχές ΠΚΜ») που περιλαμβάνει το σύνολο των περιοχών (σε επίπεδο ΔΕ) ανά ΠΕ της ΠΚΜ με αναλυτικά στοιχεία για τον μόνιμο πληθυσμό τους (Απογραφή 2011), χαρακτηρισμό τους σε: Αστικό Πυρήνα (ΑΠ) / Ευρύτερη Αστική Ζώνη (ΕΑΖ) / Αγροτική Περιοχή (ΑΓ) και συνολικό πληθυσμό ανά ΑΠ/ΕΑΖ/ΑΓ για κάθε ΠΕ
4. Κείμενο με τίτλο: Χαρακτηρισμός των περιοχών στο σύνολο της ΠΚΜ. Συνοδεύει τον Πίνακα ΧΛ «Περιοχές ΠΚΜ» και επεξηγεί αναλυτικά το διαχωρισμό των περιοχών σε αστικές-αγροτικές και την ειδικότερη κατάταξή τους στις εξής κατηγορίες: Αστικός Πυρήνας / Ευρύτερη Αστική Ζώνη / Αγροτική Περιοχή
5. Κείμενο που προσδιορίζει ποιες περιοχές κατατάσσονται ως αστικές στο σύνολο της Ελλάδας και συνοδεύει το 1(α) (βλ. παραπάνω) (τίτλος κειμένου «Χαρακτηρισμός των αστικών περιοχών στο σύνολο της Ελλάδας»)
6. Κείμενο με τίτλο: Περιγραφή της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των ΛΑΠ. Επεξηγεί αναλυτικά τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τον

προσδιορισμό των ΛΑΠ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας , βάσει της οποίας κατασκευάστηκε ο χάρτης 2 του ΠΕ 3.2

7. Κείμενο με τίτλο «Η φυσιογνωμία της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας»

4.2.2 Συνεισφορά στα Ερωτηματολόγια

Συμπλήρωση ορισμένων ερωτήσεων στα ερωτηματολόγια που προετοιμάστηκαν από το ΠΑΜΑΚ (σε επίπεδο χώρας και σε επίπεδο περιφέρειας) οι οποίες αφορούν:

- Παρακολούθηση προγράμματος εκπαίδευσης ή κατάρτισης (σε εξέλιξη)
- Ασφάλιση υγείας
- Ενσωμάτωση καινοτομίας σε επιχειρήσεις (τα τελευταία 2 χρόνια)
- Επιχειρηματικότητα (έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας τα τελευταία 2 χρόνια)

4.4 Συντονισμός με όλες τις ομάδες

Ο συντονισμός με όλες τις ερευνητικές ομάδες πραγματοποιείται, εκτός των άλλων, με συναντήσεις του συνόλου των μελών των ομάδων ή ορισμένων εξ αυτών καθώς και με συνεννοήσεις μεταξύ των επιστημονικά υπεύθυνων και των ερευνητών, κατά περίπτωση, ανάλογα με τις ανάγκες της έρευνας.

Μπορεί ενδεικτικά να αναφερθεί η πραγματοποίηση συνάντησης με συμμετοχή των επιστημονικά υπευθύνων όλων των ομάδων και ερευνητών με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την παρουσίαση – συζήτηση των αποτελεσμάτων της έρευνας τον Δεκέμβριο του 2013 στη Θεσσαλονίκη.

5. Δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων

5.1 Συμμετοχή σε συνέδρια

ΣΥΝΕΔΡΙΟ «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ, ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑΤΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ» Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 4-5 Απριλίου 2014, <http://www.seedcenter.gr/conferences/Crisis2014/main.html>

ΤΙΤΛΟΣ: Ανθρώπινο δυναμικό και χωρική ανάπτυξη: διερεύνηση της μεταξύ τους σχέσης από την σκοπιά της ανθεκτικότητας

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ελισάβετ Θωίδου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συζήτηση για την ανθεκτικότητα των περιοχών έχει πρόσφατα μεταφερθεί από το πεδίο των περιβαλλοντικών επιστημών στο πεδίο της χωρικής ανάπτυξης, τείνοντας μάλιστα να υποσκελίσει την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Στα τέλη της δεκαετίας του 2000 το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης με εμφανείς επιπτώσεις σε ορισμένες χώρες, περιφέρειες, πόλεις, τις καθιστά ιδιαίτερα ευπαθείς και θέτει επιτακτικά την ανάγκη να γίνουν ανθεκτικές απέναντι σε αυτόν τον παράγοντα κινδύνου. Παράλληλα, σύμφωνα τόσο με τις κλασικές όσο και νεώτερες προσεγγίσεις, το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί βασικό παράγοντα για την εξέλιξη των οικονομικών και μη λειτουργιών των περιοχών και για τη χωρική ανάπτυξη γενικότερα. Το άρθρο, έχοντας αφετηρία τον προβληματισμό για τη συμβολή του

ανθρώπινου δυναμικού στη χωρική ανάπτυξη, θεωρεί την ανθεκτικότητα ως μια συνιστώσα αντιπροσωπευτική για τη μεταξύ τους σχέση και κατάλληλη για τη διερεύνησή της, ιδιαίτερα στη σύγχρονη συγκυρία. Αρχικά εξετάζεται η σχέση ανθρώπινου δυναμικού και χωρικής ανάπτυξης από τη σκοπιά της ανθεκτικότητας μέσα από σύγχρονες θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις. Στη συνέχεια επιλέγονται αντιπροσωπευτικοί δείκτες της συνιστώσας της ανθεκτικότητας και επιδιώκεται η εκτίμησή τους σε μια ελληνική περιφέρεια, ώστε να προκύψουν συμπεράσματα για τη σχέση ανθρώπινου δυναμικού και χωρικής ανάπτυξης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ανθρώπινο δυναμικό, χωρική ανθεκτικότητα, χωρική ανάπτυξη

ΣΥΝΕΔΡΙΟ «Regional development & globalization: Best practices», ERSA 54th CONGRESS, Saint Petersburg Russia 26-29 August 2014, <http://www.ersastpetersburg2014.org/>

TITLE: **Human capabilities and spatial development: components and indicators**

AUTHORS: ELISAVET THOIDOU, GRIGORIS KAFKALAS, CHRISTINA KAKDERI

SPECIAL SESSION: S_B Human capabilities and education as sources for regional development

ABSTRACT

In recent decades the significance of the spatial dimension has been highlighted in relation to issues of human capabilities. Several space-specific factors of either tangible or intangible nature comprise the “territorial capital” of regions and affect the process of regional development. Among these factors human capabilities has gained significance, due to its association with learning and the knowledge economy. At the same time, human capabilities as a key factor of regional development can be taken into account in the effort to measure prosperity and development potential on a variety of territorial units, using methodological tools and indicators that go beyond the GDP approach. The key question arising in this respect is the following: which components of the relationship between human capabilities and regional development are the most appropriate to describe this relationship, and which indicators can be used for assessing its intensity. The paper starts on the relatively new concepts that determine the specificity of the spatial approach in recent debates (e.g. “territorial capital”, “learning economy” “territorial attractiveness”), and puts emphasis on approaches to spatial development in which human capabilities hold a key role. In this context three components are selected to assess the above aspects, namely the components of the labor market, territorial resilience and innovation. Furthermore, a set of key indicators pertaining to each component is defined, namely indicators that concern human capabilities, economic characteristics and institutional arrangements. The empirical field of research is the region of Central Macedonia and evidence is drawn from both existing databases and material collected by fieldwork. The indicators are calculated at the NUTS III level of territorial units, which are classified according to the results. The comparison among territorial units on the basis of this classification allows for conclusions and explanations concerning the differentiation in the levels of development among regions in relation to the role of factors depending on human capabilities.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ «Human Development in Times of Crisis Renegotiating social justice», the 2014 HDCA Annual Conference, Athens, 2-5 September 2014, <http://www.hdca2014.org/>

TITLE: Spatial organization and human capabilities: an exploration of their relationship with reference to the region of Central Macedonia

AUTHORS: Eleni Andrikopoulou Georgia Gemenetzi, Grigoris Kafkalas, Christina Kakderi, Elisavet Thoidou

In recent years role of human capabilities is associated with the performance of regions and the characteristics of their spatial organization. The study of this relationship follows an approach consisting of three steps: the identification of the key components, the elaboration of the corresponding indicators and the selection of the appropriate spatial typology. First the key components are identified as the labor market profile, the innovation potential and the resilience of a regional (local) economy. Second, the corresponding indicators refer to the existing human capabilities, the socio-economic features and the institutional arrangements prevailing in the region. Finally, the selected spatial typology is based upon spatial development patterns built around the construction of functional urban areas. The empirical research focuses on the region of Central Macedonia and evidence is drawn from either existing databases or/and the ongoing fieldwork. The preliminary findings provide significant insights into the relationship of human capabilities with spatial development patterns

5.2 Εσωτερική Ημερίδα Προγράμματος

Η ημερίδα προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο του 2014

TITLE: Using territorial typologies as practical framework for studying the role of human capital in development process: Some considerations arising from the case of Central Macedonia Region **AUTHORS:**Eleni Andrikopoulou, Georgia Gemenetzi

The paper aims to build up territorial typologies that consist in the practical framework for studying the role of human capital in development process. After making a short review of European studies dealing with the compilation of territorial typologies and identifying the specific Greek territorial characteristics, the paper tries to draw up territorial typologies (such as urban, rural, mountainous, coastal areas) –applicable in Greece- in which the investigation of the role of human capital will be carried out. Finally, a set of human capital indicators will be applied in the selected case study in order to evaluate the role of spatial disparities on understanding the dynamism of particular areas.

TITLE: Human capabilities and spatial development: components and indicators, with reference to the region of Central Macedonia

AUTHORS: Grigoris Kafkalas, Christina Kakderi, Elisavet Thoidou

5.3 Προετοιμασία δημοσιεύσεων

Άρθρο (σε εξέλιξη) για δημοσίευση στο ελληνικό περιοδικό Αειχώρος

ΤΙΤΛΟΣ Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΥΠΟΛΟΓΙΩΝ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΤΥΠΟΛΟΓΙΩΝ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Ελένη Ανδρικοπούλου, Γεωργία Γεμενετζή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία στοχεύει στην ανάδειξη της σημασίας των τυπολογιών χώρου για τη χωρική ανάλυση μέσα από την αξιολόγηση των δυνατοτήτων και των προβλημάτων των διαφορετικών χωρικών τυπολογιών. Αρχικά, γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των ευρωπαϊκών μελετών που ασχολούνται με τη διαμόρφωση των χωρικών τυπολογιών. Στη συνέχεια επιχειρείται η διαμόρφωση τυπολογιών χωρικών ενοτήτων για τον ελληνικό χώρο με βάση δύο προσεγγίσεις: α) τους ορισμούς της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και τα σχετικά θεσμικά κείμενα και β) την αξιολόγηση και τη σύνθεση των ορισμών και των θεωρήσεων από τον ελληνικό και τον ευρωπαϊκό χώρο. Τέλος, οι τυπολογίες αυτές εφαρμόζονται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και προσδιορίζονται χαρτογραφικά οι επιμέρους χωρικές ενότητες. Τα συμπεράσματα αναδεικνύουν πως ο προσδιορισμός και η οριοθέτηση των διαφόρων τύπων χωρικών ενοτήτων βασίζονται σε συνδυασμούς διαφορετικών παραγόντων και κριτηρίων, όπως γεωγραφικών, λειτουργικών, διοικητικών, η επιλογή των οποίων είναι κρίσιμης σημασίας για τη χωρική ανάλυση αλλά και για τη διαμόρφωση των χωρικών πολιτικών.

Έχει γίνει και ένα πρώτο κείμενο 5.000 λέξεων περίπου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Πίνακας 1: Αστικές περιοχές της Ελλάδας

Απογραφή Πληθυσμού - Κατοικιών 2011. ΜΟΝΙΜΟΣ Πληθυσμός αστικών περιοχών					
Επίπεδο διοικητικής διαίρεσης	α/α	Γεωγραφικός κωδικός Καλλικράτη	Περιγραφή	Μόνιμος Πληθυσμός	πληθυσμός αστικών περιοχών
0	1		ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10,815,197	6,933,462
3	4		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)	608,182	326,339
6	172	010101	ΔΕ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	60,648	60,648
6	326	020101	ΔΕ ΔΡΑΜΑΣ	58,532	58,532
6	502	030101	ΔΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	61,702	61,702
6	653	030301	ΔΕ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ	23,584	23,584
6	826	050101	ΔΕ ΚΑΒΑΛΑΣ	58,790	58,790
6	1152	060101	ΔΕ ΞΑΝΘΗΣ	63,083	63,083
3	1248		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)	1,880,058	1,182,531
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	806,396	806,396
5	1250	0702	Δ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ (Έδρα: Αμπελόκηποι,οι)	52,127	
5	1405	0701	Δ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)	325,182	
5	1411	0707	Δ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ (Έδρα: Καλαμαριά,η)	91,279	
5	1413	0708	Δ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ (Έδρα: Εύοσμον,το)	101,753	
5	1506	0710	Δ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ (Έδρα: Συκείαι,αι)	84,741	
5	1519	0711	Δ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ (Έδρα: Σταυρούπολις,η)	99,245	
6	1530	071201	ΔΕ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ	17,444	
6	1533	071202	ΔΕ ΠΥΛΑΙΑΣ	34,625	
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	60,854	60,854
7	2368	11010101	ΔΚ Κατερίνης	58,309	
7	2400	11010403	ΔΚ Περιστάσης	2,545	
6	1333	070401	ΔΕ ΕΧΕΔΩΡΟΥ	29,367	29,367
6	1385	070601	ΔΕ ΘΕΡΜΗΣ	25,145	25,145
6	1605	071401	ΔΕ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	21,716	21,716
6	1613	080201	ΔΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	20,417	20,417
6	1703	080101	ΔΕ ΒΕΡΟΙΑΣ	48,306	48,306
6	1787	080301	ΔΕ ΝΑΟΥΣΑΣ	21,152	21,152
6	1837	090101	ΔΕ ΚΙΛΚΙΣ	28,745	28,745
6	2164	100101	ΔΕ ΕΔΕΣΣΑΣ	25,179	25,179
6	2195	100301	ΔΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	34,229	34,229
6	2732	120101	ΔΕ ΣΕΡΡΩΝ	61,025	61,025
3	3118		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)	283,689	125,737

6	3299	140301	ΔΕ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ	37,289	37,289
6	3412	140101	ΔΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	53,880	53,880
6	3594	150101	ΔΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	17,610	17,610
6	3779	160101	ΔΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	16,958	16,958
3	4140		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)	336,856	135,986
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	85,803	85,803
7	4635	18010201	ΔΚ Ανατολής	9,798	
7	4642	18010101	ΔΚ Ιωαννιτών	65,574	
7	4650	18010105	ΔΚ Σταυρακίου	4,444	
7	4657	18010104	ΤΚ Νεοχωροπούλου	2,102	
7	4684	18010501	ΔΚ Κατσικά	3,885	
6	5032	190101	ΔΕ ΑΡΤΑΙΩΝ	27,330	27,330
6	5897	210101	ΔΕ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	22,853	22,853
3	5916		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)	732,762	400,153
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	130,094	130,094
7	6930	24010201	ΔΚ Αγριάς	5,191	
7	6937	24010301	ΔΚ Διμηνίου	2,279	
7	6962	24010101	ΔΚ Βόλου	86,046	
6	6964	240105	ΔΕ ΙΩΛΚΟΥ	2,138	
7	6989	24010801	ΔΚ Νέας Ιωνίας	33,578	
7	6997	24010902	ΤΚ Άλλης Μεριάς	862	
6	6219	220101	ΔΕ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	146,926	146,926
6	6297	220601	ΔΕ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	16,977	16,977
6	6561	230101	ΔΕ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	44,002	44,002
6	7568	260101	ΔΕ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	62,154	62,154
3	7627		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)	547,390	187,904
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ	74,564	74,564
7	8960	29010201	ΔΚ Δροσιάς	5,950	
7	9002	29010501	ΔΚ Νέας Αρτάκης	9,489	
7	9005	29010101	ΔΚ Χαλκιδέων	59,125	
6	7780	270101	ΔΕ ΛΑΜΙΩΝ	64,716	64,716
6	8194	280401	ΔΕ ΘΗΒΑΙΩΝ	25,845	25,845
6	8273	280101	ΔΕ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	22,779	22,779
3	9547		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)	207,855	39,330
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	39,330	39,330
7	9770	32010102	ΔΚ Αλεπούς	3,149	
7	9772	32010104	ΔΚ Καναλίου	4,086	
7	9774	32010101	ΔΚ Κερκυραίων	32,095	
3	10525		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτραι,αι)	679,796	386,465
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΙΓΙΟΥ	26,562	26,562
7	10557	37020101	ΔΚ Αιγίου	20,664	
7	10562	37020102	ΤΚ Βαλιμιτικών	575	
7	10567	37020104	ΤΚ Διγελιωτικών	442	
7	10569	37020105	ΤΚ Κουλούρας	704	
7	10599	37020113	ΤΚ Τέμενης	1,214	
7	10710	37020601	ΔΚ Ροδοδάφνης	2,564	
7	10712	37020602	ΤΚ Αγίου Κωνσταντίνου	399	

			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΠΑΤΡΩΝ	197,715	197,715
7	11231	37010201	ΔΚ Βραχναϊκών	2,664	
7	11239	37010204	ΤΚ Μονοδενδρίου	721	
7	11241	37010205	ΤΚ Τσουκαλαϊκών	393	
7	11244	37010301	ΔΚ Οβριάς	6,308	
7	11270	37010401	ΔΚ Παραλίας	6,336	
7	11272	37010402	ΤΚ Μιντιλογλίου	2,363	
7	11275	37010403	ΤΚ Ρογιτικών	1,288	
6	11277	370101	ΔΕ ΠΑΤΡΕΩΝ	171,484	
7	11302	37010501	ΔΚ Ρίου	4,664	
7	11304	37010503	ΤΚ Ακταίου	1,494	
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	61,913	61,913
7	11340	38030102	ΔΚ Αγίου Κωνσταντίνου	6,534	
7	11342	38030101	ΔΚ Αγρινίου	48,645	
7	11358	38030104	ΤΚ Δοκιμίου	1,664	
6	11437	380306	ΔΕ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	5,070	
6	11887	380101	ΔΕ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	18,482	18,482
6	12013	380601	ΔΕ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	17,701	17,701
6	12576	390201	ΔΕ ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ	28,520	28,520
6	12769	390101	ΔΕ ΠΥΡΓΟΥ	35,572	35,572
3	12877		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)	577,903	194,080
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	59,625	59,625
7	14885	44020202	ΤΚ Αβίας	611	
7	15049	44010106	ΔΚ Βέργας	2,252	
7	15056	44010101	ΔΚ Καλαμάτας	54,567	
7	15080	44010105	ΤΚ Ασπροχώματος	1,490	
7	15109	44010111	ΤΚ Μικράς Μαντινείας	705	
6	13542	400101	ΔΕ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	33,785	33,785
6	13601	410201	ΔΕ ΑΡΓΟΥΣ	27,050	27,050
6	13862	410101	ΔΕ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	18,910	18,910
6	13934	420101	ΔΕ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ	38,132	38,132
6	14011	420301	ΔΕ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ - ΠΕΡΑΧΩΡΑΣ	16,578	16,578
3	15800		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)	3,827,624	3,517,305
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	3,138,156	3,138,156
5	15817	4506	Δ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Ηλιούπολις,η)	78,153	
5	15819	4507	Δ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ (Έδρα: Καισαριανή,η)	26,458	
5	15822	4508	Δ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ - ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ (Έδρα: Νέα Φιλαδέλφεια,η)	35,556	
5	15830	4602	Δ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (Έδρα: Αγία Παρασκευή,η)	59,704	
5	15832	4601	Δ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Έδρα: Αμαρούσιον,το)	72,333	
5	15834	4603	Δ ΒΡΙΛΗΣΣΙΩΝ (Έδρα: Βριλήσσια,τα)	30,741	
5	15836	4604	Δ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Έδρα: Ηράκλειον,το)	49,642	
6	15839	460502	ΔΕ ΕΚΑΛΗΣ	5,889	
6	15842	460501	ΔΕ ΚΗΦΙΣΙΑΣ	47,332	
6	15845	460503	ΔΕ ΝΕΑΣ ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ	17,379	
5	15848	4606	Δ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ - ΠΕΥΚΗΣ (Έδρα: Πεύκη,η)	31,002	

5	15855	4607	Δ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Έδρα: Μεταμόρφωσις,η)	29,891	
5	15857	4608	Δ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (Έδρα: Νέα Ιωνία,η)	67,134	
5	15859	4609	Δ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ (Έδρα: Χολαργός,ο)	44,539	
5	15866	4610	Δ ΠΕΝΤΕΛΗΣ (Έδρα: Μελίσσια,τα)	34,934	
5	15877	4611	Δ ΦΙΛΟΘΕΗΣ - ΨΥΧΙΚΟΥ (Έδρα: Ψυχικόν,το)	26,968	
5	15887	4612	Δ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ (Έδρα: Χαλάνδριον,το)	74,192	
5	15890	4702	Δ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ (Έδρα: Αγία Βαρβάρα,η)	26,550	
5	15892	4703	Δ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ (Έδρα: Άγιοι Ανάργυροι,οι)	62,529	
5	15899	4704	Δ ΑΙΓΑΛΕΩ (Έδρα: Αιγάλεω,το)	69,946	
5	15901	4705	Δ ΙΛΙΟΥ (Έδρα: Ίλιον,το)	84,793	
5	15903	4701	Δ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ (Έδρα: Περιστερίον,το)	139,981	
5	15905	4706	Δ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Πετρούπολις,η)	58,979	
5	15907	4707	Δ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ (Έδρα: Χαϊδάριον,το)	46,897	
5	15911	4802	Δ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (Έδρα: Άγιος Δημήτριος,ο)	71,294	
5	15913	4803	Δ ΑΛΙΜΟΥ (Έδρα: Καλαμάκιον,το)	41,720	
5	15915	4804	Δ ΓΛΥΦΑΔΑΣ (Έδρα: Γλυφάδα,η)	87,305	
5	15917	4805	Δ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Αργυρούπολις,η)	51,356	
5	15924	4801	Δ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (Έδρα: Καλλιθέα,η)	100,641	
5	15926	4806	Δ ΜΟΣΧΑΤΟΥ - ΤΑΥΡΟΥ (Έδρα: Μοσχάτον,το)	40,413	
5	15933	4807	Δ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ (Έδρα: Νέα Σμύρνη,η)	73,076	
5	15935	4808	Δ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ (Έδρα: Παλαιόν Φάληρον,το)	64,021	
5	15947	4902	Δ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ (Έδρα: Βούλα,η)	48,399	
6	16114	490901	ΔΕ ΓΕΡΑΚΑ	29,939	
6	16297	500501	ΔΕ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	33,565	
5	16308	5102	Δ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ (Έδρα: Κερατσίνιον,το)	91,045	
5	16315	5103	Δ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ (Έδρα: Κορυδαλλός,ο)	63,445	
5	16317	5104	Δ ΝΙΚΑΙΑΣ - ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ (Έδρα: Νίκαια,η)	105,430	
5	16324	5101	Δ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Έδρα: Πειραιεύς,ο)	163,688	
5	16327	5105	Δ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ (Έδρα: Πέραμα,το)	25,389	
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	36,774	36,774
7	16453	52010201	ΔΚ Αμπελακίων	4,998	
7	16461	52010102	ΔΚ Αιαντείου	5,888	
7	16474	52010101	ΔΚ Σαλαμίνας	25,888	
6	15939	490101	ΔΕ ΑΧΑΡΝΩΝ	100,743	100,743
5	15982	4904	Δ ΚΡΩΠΙΑΣ (Έδρα: Κορωπίον,το)	30,307	30,307
6	16090	490604	ΔΕ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ	16,670	16,670
6	16103	490802	ΔΕ ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ	11,049	11,049
6	16106	490801	ΔΕ ΠΑΙΑΝΙΑΣ	15,619	15,619
6	16117	490903	ΔΕ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	22,344	22,344
6	16127	491001	ΔΕ ΡΑΦΗΝΑΣ	13,091	13,091

6	16135	491101	ΔΕ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΘΟΡΙΚΟΥ	14,424	14,424
6	16151	491202	ΔΕ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	21,488	21,488
5	16229	5002	Δ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ (Έδρα: Ασπρόπυργος,ο)	30,251	30,251
6	16232	500101	ΔΕ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ	24,910	24,910
6	16258	500301	ΔΕ ΜΑΝΔΡΑΣ	12,888	12,888
6	16276	500401	ΔΕ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	28,591	28,591
3	16572		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)	199,231	74,873
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΧΙΟΥ	36,983	36,983
7	17269	57010201	ΔΚ Θυμιανών	2,606	
6	17439	570108	ΔΕ ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ	7,527	
7	17466	57010101	ΔΚ Χίου	26,850	
6	16756	530101	ΔΕ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	37,890	37,890
3	17477		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)	308,975	51,481
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ	15,870	15,870
7	17481	58010201	ΔΚ Άνω Σύρου	2,133	
7	17506	58010101	ΔΚ Ερμούπολεως	11,407	
7	17510	58010102	ΔΚ Μάννα	2,330	
5	17783	6101	Δ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (Έδρα: Κάλυμνος,η)	16,179	16,179
6	18014	640101	ΔΕ ΚΩ	19,432	19,432
3	18684		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)	623,065	311,278
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	164,354	164,354
6	18972	710101	ΔΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	151,324	
7	18999	71010301	ΔΚ Νέας Αλικαρνασσού	13,030	
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	35,715	35,715
7	20230	73010101	ΔΚ Ρεθύμνης	34,300	
7	20122	73010201	Τοπική Κοινότητα Άδελε	1,415	
			ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΧΑΝΙΩΝ	90,530	90,530
7	20882	74010301	ΔΚ Μουρνιών	7,614	
7	20885	74010302	ΔΚ Νεροκούρου	5,531	
7	20888	74010405	ΔΚ Περιβολίων Κυδωνίας	3,986	
7	20894	74010401	ΤΚ Βαμβακοπούλου	2,300	
6	20926	740106	ΔΕ ΝΕΑΣ ΚΥΔΩΝΙΑΣ	10,771	
7	20937	74010701	ΔΚ Σούδας	6,418	
7	20947	74010101	ΔΚ Χανίων	53,910	
6	19393	720101	ΔΕ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	20,679	20,679

Δ ΔΗΜΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΕΝΟΤΗΤΑ
ΔΕ (πρώην
Καποδιστριακός
Δήμος)
ΔΚ Δημοτική
Κοινότητα
ΤΚ Τοπική
Κοινότητα

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ - ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (Απογραφή Πληθυσμού - Κατοικιών 2011).				
Επίπεδο διοικητικής διαίρεσης	Περιγραφή	Μόνιμος Πληθυσμός	πληθυσμός αστικών περιοχών	πληθυσμός αγροτικών περιοχών
0	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10,815,197	6,933,462	3,881,735
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή,η)	608,182	326,339	281,843
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη,η)	1,880,058	1,182,531	697,527
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Έδρα: Κοζάνη,η)	283,689	125,737	157,952
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Ιωάννινα,τα)	336,856	135,986	200,870
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Έδρα: Λάρισα,η)	732,762	400,153	332,609
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Λαμία,η)	547,390	187,904	359,486
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα,η)	207,855	39,330	168,525
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Έδρα: Πάτρα,αι)	679,796	386,465	293,331
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Τρίπολις,η)	577,903	194,080	383,823
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (Έδρα: Αθήναι,αι)	3,827,624	3,517,305	310,319
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Μυτιλήνη,η)	199,231	74,873	124,358
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ερμούπολις,η)	308,975	51,481	257,494
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (Έδρα: Ηράκλειον,το)	623,065	311,278	311,787

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Πίνακας 2: Περιοχές (αστικές-αγροτικές) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Πίνακας με πληθυσμό 2011 (θα καθοδηγήσει τη δειγματοληψία)

Γεωγραφικό επίπεδο	Πληθυσμός				
	ΣΥΝΟΛΟ πληθυσμού	Αστικοί πυρήνες και ΛΑΠ	Αστικοί πυρήνες	Ευρύτερες Αστικές Ζώνες	Αγροτικές περιοχές
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1,880,058	1,332,838	1,075,793	291,451	547,220
ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,110,312	1,016,411	771,771	244,640	93,901
ΛΑΠ ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,016,411	1,016,411			
Δ.Ε. ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	37,381	37,381	37,381		
Δ.Ε. ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	14,746	14,746	14,746		
Δ.Ε. ΕΧΕΔΩΡΟΥ	29,367	29,367		29,367	
Δ.Ε. ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	27,553	27,553		27,553	
Δ.Ε. ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ	11,901	11,901		11,901	
Δ.Ε. ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ	9,911	9,911		9,911	
Δ.Ε. ΘΕΡΜΗΣ	25,145	25,145		25,145	
Δ.Ε. ΜΙΚΡΑΣ	18,145	18,145		18,145	
Δ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	315,196	315,196	315,196		
Δ.Ε. ΤΡΙΑΝΔΡΙΑΣ	9,986	9,986	9,986		
Δ. ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	91,279	91,279	91,279		
Δ.Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ - ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ	27,067	27,067	27,067		
Δ.Ε. ΕΥΟΣΜΟΥ	74,686	74,686	74,686		
Δ.Ε. ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ	1,923	1,923		1,923	
Δ.Ε. ΚΑΛΛΙΝΔΟΙΩΝ (ΚΑΛΙΝΔΟΙΩΝ)	3,592	3,592		3,592	
Δ.Ε. ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	4,092	4,092		4,092	
Δ.Ε. ΛΑΓΚΑΔΑ	19,587	19,587		19,587	
Δ.Ε. ΛΑΧΑΝΑ	2,441	2,441		2,441	
Δ.Ε. ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ	6,852	6,852	6,852		
Δ.Ε. ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ	27,084	27,084	27,084		
Δ.Ε. ΠΕΥΚΩΝ	13,052	13,052	13,052		
Δ.Ε. ΣΥΚΕΩΝ	37,753	37,753	37,753		
Δ.Ε. ΕΥΚΑΡΠΙΑΣ	13,905	13,905	13,905		
Δ.Ε. ΠΟΛΙΧΝΗΣ	39,332	39,332	39,332		
Δ.Ε. ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	46,008	46,008	46,008		
Δ.Ε. ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ	17,444	17,444	17,444		
Δ.Ε. ΠΥΛΛΙΑΣ	34,625	34,625		34,625	
Δ.Ε. ΧΟΡΤΙΑΤΗ	18,041	18,041		18,041	
Δ.Ε. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	6,110	6,110		6,110	
Δ.Ε. ΜΥΓΔΟΝΙΑΣ	10,491	10,491		10,491	
Δ.Ε. ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	21,716	21,716		21,716	
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	93,901				93,901

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ (Έδρα: Βέροια,η)	140,611	83,589	69,458	14,131	57,022
Αστικοί πυρήνες και ΛΑΠ ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	83,589	83,589			
ΛΑΠ ΒΕΡΟΙΑΣ	62,437	62,437			
Δ.Ε. ΒΕΡΟΙΑΣ	48,306	48,306	48,306		
Δ.Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ	8,818	8,818		8,818	
Δ.Ε. ΔΟΒΡΑ	5,313	5,313		5,313	
Δ.Ε. ΝΑΟΥΣΑΣ	21,152	21,152	21,152		
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	57,022				57,022

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ (Έδρα: Κιλκίς,το)	80,419	31,374	28,745	2,629	49,045
ΛΑΠ ΚΙΛΚΙΣ	31,374	31,374			
Δ.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	28,745	28,745	28,745		
Δ.Ε. ΧΕΡΣΟΥ	2,629	2,629		2,629	
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΚΙΛΚΙΣ	49,045				49,045

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ (Έδρα: Έδεσσα,η)	139,680	59,408	59,408	0	80,272
Αστικοί πυρήνες ΠΕ ΠΕΛΛΑΣ	59,408	59,408			
Δ.Ε. ΕΔΕΣΣΑΣ	25,179	25,179	25,179		
Δ.Ε. ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	34,229	34,229	34,229		
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΠΕΛΛΑΣ	80,272				80,272

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ (Έδρα: Κατερίνη,η)	126,698	69,008	62,205	6,803	57,690
ΛΑΠ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	69,008	69,008			
Δ.Ε. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	62,205		62,205		
Δ.Ε. ΠΑΡΑΛΙΑΣ	6,803			6,803	
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	57,690				57,690

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ	176,430	73,048	61,025	12,023	103,382
ΛΑΠ ΣΕΡΡΩΝ	73,048	73,048			
Δ.Ε. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	8,118			8,118	
Δ.Ε. ΛΕΥΚΩΝΑ	3,905			3,905	
Δ.Ε. ΣΕΡΡΩΝ	61,025		61,025		
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΣΕΡΡΩΝ	103,382				103,382

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	105,908	0	0	0	105,908
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	105,908				105,908

ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1,880,058	1,880,058	1,052,612	280,226	547,220
ΛΑΠ ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,016,411	1,016,411	771,771	244,640	
Λοιποί Αστικοί Πυρήνες και ΛΑΠ	316,427	316,427	280,841	35,586	
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	547,220				547,220

Πίνακας 3: Περιοχές (ορεινές-παράκτιες) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Πίνακας με πληθυσμό 2011 (θα καθοδηγήσει τη δειγματοληψία)

Γεωγραφικό επίπεδο	ΣΥΝΟΛΟ πληθυσμού	Πληθυσμός		
		Ορεινές περιοχές	Παράκτιες περιοχές	Λοιπές πεδινές περιοχές
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	1,880,058	166,054	1,069,596	644,408
ΠΕ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1,110,312	8,271	951,506	150,535
Δ.Ε. ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	37,381		37,381	
Δ.Ε. ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	14,746		14,746	
Δ.Ε. ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	5,717		5,717	
Δ.Ε. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ	3,876			3,876
Δ.Ε. ΑΡΕΘΟΥΣΑΣ	2,987			2,987
Δ.Ε. ΕΓΝΑΤΙΑΣ	2,617			2,617
Δ.Ε. ΜΑΔΥΤΟΥ	2,460			2,460
Δ.Ε. ΡΕΝΤΙΝΑΣ	5,821			5,821
Δ.Ε. ΑΞΙΟΥ	6,613		6,613	
Δ.Ε. ΕΧΕΔΩΡΟΥ	29,367		29,367	
Δ.Ε. ΧΑΛΑΣΤΡΑΣ	9,859		9,859	
Δ.Ε. ΕΠΑΝΟΜΗΣ	10,810		10,810	
Δ.Ε. ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ	27,553		27,553	
Δ.Ε. ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ	11,901		11,901	
Δ.Ε. ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ	9,911			9,911
Δ.Ε. ΘΕΡΜΗΣ	25,145		25,145	
Δ.Ε. ΜΙΚΡΑΣ	18,145		18,145	
Δ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	315,196		315,196	
Δ.Ε. ΤΡΙΑΝΔΡΙΑΣ	9,986		9,986	
Δ. ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	91,279		91,279	
Δ.Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ - ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ	27,067		27,067	
Δ.Ε. ΕΥΟΣΜΟΥ	74,686		74,686	
Δ.Ε. ΑΣΣΗΡΟΥ	3,638			3,638
Δ.Ε. ΒΕΡΤΙΣΚΟΥ	1,923			1,923
Δ.Ε. ΚΑΛΛΙΝΔΟΙΩΝ (ΚΑΛΙΝΔΟΙΩΝ)	3,592			3,592
Δ.Ε. ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	4,092			4,092
Δ.Ε. ΛΑΓΚΑΔΑ	19,587			19,587
Δ.Ε. ΛΑΧΑΝΑ	2,441	2,441		
Δ.Ε. ΣΟΧΟΥ	5,830	5,830		
Δ.Ε. ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ	6,852		6,852	
Δ.Ε. ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ	27,084		27,084	
Δ.Ε. ΠΕΥΚΩΝ	13,052		13,052	
Δ.Ε. ΣΥΚΕΩΝ	37,753		37,753	
Δ.Ε. ΕΥΚΑΡΠΙΑΣ	13,905		13,905	

Δ.Ε. ΠΟΛΙΧΝΗΣ	39,332		39,332	
Δ.Ε. ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	46,008		46,008	
Δ.Ε. ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ	17,444		17,444	
Δ.Ε. ΠΥΛΑΙΑΣ	34,625		34,625	
Δ.Ε. ΧΟΡΤΙΑΤΗ	18,041			18,041
Δ.Ε. ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	14,753			14,753
Δ.Ε. ΚΟΥΦΑΛΙΩΝ	10,579			10,579
Δ.Ε. ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	8,341			8,341
Δ.Ε. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	6,110			6,110
Δ.Ε. ΜΥΓΔΟΝΙΑΣ	10,491			10,491
Δ.Ε. ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	21,716			21,716
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ (Έδρα: Βέροια, η)	140,611	49,952	0	90,659
Δ.Ε. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	20,417			20,417
Δ.Ε. ΑΝΤΙΓΟΝΙΔΩΝ	4,435			4,435
Δ.Ε. ΜΕΛΙΚΗΣ	7,104			7,104
Δ.Ε. ΠΛΑΤΕΟΣ	9,614			9,614
Δ.Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ	8,818			8,818
Δ.Ε. ΒΕΡΓΙΝΑΣ	2,464			2,464
Δ.Ε. ΒΕΡΟΙΑΣ	48,306	48,306		
Δ.Ε. ΔΟΒΡΑ	5,313			5,313
Δ.Ε. ΜΑΚΕΔΟΝΙΔΟΣ	1,646	1,646		
Δ.Ε. ΑΝΘΕΜΙΩΝ	7,534			7,534
Δ.Ε. ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΗΣ	3,808			3,808
Δ.Ε. ΝΑΟΥΣΑΣ	21,152			21,152
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ (Έδρα: Κιλκίς, το)	80,419	404	0	80,015
Δ.Ε. ΓΑΛΛΙΚΟΥ	6,343			6,343
Δ.Ε. ΔΟΪΡΑΝΗΣ	1,404			1,404
Δ.Ε. ΚΙΛΚΙΣ	28,745			28,745
Δ.Ε. ΚΡΟΥΣΣΩΝ	4,638			4,638
Δ.Ε. ΜΟΥΡΙΩΝ	2,725			2,725
Δ.Ε. ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗΣ	5,442			5,442
Δ.Ε. ΧΕΡΣΟΥ	2,629			2,629
Δ.Ε. ΑΞΙΟΥΠΟΛΗΣ	5,619			5,619
Δ.Ε. ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ	6,130			6,130
Δ.Ε. ΕΥΡΩΠΟΥ	4,518			4,518
Δ.Ε. ΛΙΒΑΔΙΩΝ	404	404		
Δ.Ε. ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ	11,822			11,822
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ (Έδρα: Έδεσσα, η)	139,680	31,191	0	108,489
Δ.Ε. ΑΡΙΔΑΙΑΣ	20,313	20,313		
Δ.Ε. ΕΞΑΠΛΑΤΑΝΟΥ	7,243	7,243		
Δ.Ε. ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑΣ	3,635	3,635		

Δ.Ε. ΕΔΕΣΣΑΣ	25,179			25,179
Δ.Ε. ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	34,229			34,229
Δ.Ε. ΚΡΥΑΣ ΒΡΥΣΗΣ	8,675			8,675
Δ.Ε. ΚΥΡΡΟΥ	6,479			6,479
Δ.Ε. ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	6,941			6,941
Δ.Ε. ΠΕΛΛΑΣ	6,798			6,798
Δ.Ε. ΜΕΝΗΙΔΟΣ	4,575			4,575
Δ.Ε. ΣΚΥΔΡΑΣ	15,613			15,613
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ (Έδρα: Κατερίνη, η)	126,698	6,973	39,258	80,467
Δ.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	8,343		8,343	
Δ.Ε. ΔΙΟΥ	10,066			10,066
Δ.Ε. ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ	7,259		7,259	
Δ.Ε. ΕΛΑΦΙΝΑΣ	4,313			4,313
Δ.Ε. ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	62,205			62,205
Δ.Ε. ΚΟΡΙΝΟΥ	5,557		5,557	
Δ.Ε. ΠΑΡΑΛΙΑΣ	6,803		6,803	
Δ.Ε. ΠΕΤΡΑΣ	4,888	4,888		
Δ.Ε. ΠΙΕΡΙΩΝ	2,085	2,085		
Δ.Ε. ΑΙΓΙΝΙΟΥ	4,869		4,869	
Δ.Ε. ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	3,883			3,883
Δ.Ε. ΜΕΘΩΝΗΣ	3,169		3,169	
Δ.Ε. ΠΥΔΝΑΣ	3,258		3,258	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ (Έδρα: Σέρραι, αι)	176,430	63,200	2,615	110,615
Δ.Ε. ΑΜΦΙΠΟΛΗΣ	2,615		2,615	
Δ.Ε. ΚΟΡΜΙΣΤΑΣ	1,912			1,912
Δ.Ε. ΠΡΩΤΗΣ	2,044			2,044
Δ.Ε. ΡΟΔΟΛΙΒΟΥΣ	2,611			2,611
Δ.Ε. ΑΧΙΝΟΥ	2,427			2,427
Δ.Ε. ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ	4,755			4,755
Δ.Ε. ΝΙΓΡΙΤΗΣ	8,963			8,963
Δ.Ε. ΤΡΑΓΙΛΟΥ	3,885			3,885
Δ.Ε. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ	8,118			8,118
Δ.Ε. ΣΤΡΥΜΩΝΑ	6,546			6,546
Δ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	12,092			12,092
Δ.Ε. ΣΚΟΤΟΥΣΣΗΣ	5,135			5,135
Δ.Ε. ΣΤΡΥΜΟΝΙΚΟΥ (ΣΤΡΥΜΩΝΙΚΟΥ)	3,918			3,918
Δ.Ε. ΑΛΙΣΤΡΑΤΗΣ	3,088			3,088
Δ.Ε. ΝΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ	9,309			9,309
Δ.Ε. ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	199	199		
Δ.Ε. ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ	5,325			5,325
Δ.Ε. ΛΕΥΚΩΝΑ	3,905			3,905
Δ.Ε. ΟΡΕΙΝΗΣ	742	742		

Δ.Ε. ΣΕΡΡΩΝ	61,025	61,025		
Δ.Ε. ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	5,621			5,621
Δ.Ε. ΑΓΚΙΣΤΡΟΥ	373	373		
Δ.Ε. ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙΟΥ	861	861		
Δ.Ε. ΚΕΡΚΙΝΗΣ	6,695			6,695
Δ.Ε. ΠΕΤΡΙΤΣΙΟΥ	4,832			4,832
Δ.Ε. ΠΡΟΜΑΧΩΝΟΣ	140			140
Δ.Ε. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	9,294			9,294
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (Έδρα: Πολύγυρος, ο)	105,908	6,063	76,217	23,628
Δ.Ε. ΑΡΝΑΙΑΣ	6,063	6,063		
Δ.Ε. ΠΑΝΑΓΙΑΣ	3,526		3,526	
Δ.Ε. ΣΤΑΓΙΡΩΝ - ΑΚΑΝΘΟΥ (ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ-ΑΚΑΝΘΟΥ)	8,705		8,705	
Δ.Ε. ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	10,760		10,760	
Δ.Ε. ΠΑΛΛΗΝΗΣ	5,912		5,912	
Δ.Ε. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	11,571		11,571	
Δ.Ε. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ	19,067		19,067	
Δ.Ε. ΤΡΙΓΛΙΑΣ	5,862			5,862
Δ.Ε. ΑΝΘΕΜΟΥΝΤΑ	4,002			4,002
Δ.Ε. ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΩΝ	2,378			2,378
Δ.Ε. ΟΡΜΥΛΙΑΣ	4,282		4,282	
Δ.Ε. ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	11,386			11,386
Δ.Ε. ΣΙΘΩΝΙΑΣ	8,841		8,841	
Δ.Ε. ΤΟΡΩΝΗΣ	3,553		3,553	
ΣΥΝΟΛΟ	1,880,058	166,054	1,069,596	644,408